

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101007/B/2021/36124042119843332

ÚVERY V KOMERČNÝCH BANKÁCH NA SLOVENSKU

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ÚVERY V KOMERČNÝCH BANKÁCH NA SLOVENSKU

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Daniela Tkáčová, CSc.

Pod'akovanie

Týmto smerom by som sa rád poďakoval každému, kto mi akokoľvek pomohol počas celého bakalárskeho štúdia. Osobitne ďakujem mojej rodine a priateľom za podporu a vedúcej bakalárskej práce pani doc. Ing. Daniele Tkáčovej, CSc. za jej usmernenia a rady pri písaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

PRIŠŤÁK, Marek: *Úvery v komerčných bankách na Slovensku*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúca práce: doc. Ing. Daniela Tkáčová, CSc. – Bratislava: NHF EU, 2021, 46 s.

Cieľom záverečnej práce je skúmanie problematiky úverov, ktoré poskytujú banky klientom v komerčných bankách na Slovensku, analyzovať tri komerčné banky so sídlom v Slovenskej republike, ktoré majú najvyšší podiel na úveroch poskytnutých klientom a na reprezentatívnom príklade porovnať najčastejšie poskytovaný úver v rámci týchto bánk.

Záverečná práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje 5 grafov, 4 tabuľky a jednu prílohu. Prvá kapitola je venovaná skúmaniu problematiky úverov, ich členeniu z rôznych hľadísk a charakterizáciou druhov úverov. V tejto kapitole sa venujeme aj opatreniam, ktoré Národná banka Slovenska prijala v súvislosti s rastúcou zadlženosťou obyvateľstva. V ďalších kapitolách sa venujeme cieľu a metodike práce s metódami skúmania. V záverečnej kapitole sa zaoberáme výsledkami práce a diskusiou, kde skúmame vývoj bankového sektora. Bližšie sa zameriavame na tri komerčné banky s najvyšším podielom, pri ktorých sledujeme ich vývoj a štruktúru poskytovaných úverov. Na reprezentatívnom príklade sme ukázali opatrenia NBS na zmiernenie zadlženosti obyvateľstva a porovnali ponuky týchto bánk. Výsledkom riešenia danej problematiky je komparácia najčastejšie poskytovaného úveru v komerčných bankách a určenie najvýhodnejšej ponuky pre klienta.

Kľúčové slová:

Úver, komerčná banka, opatrenia Národnej banky Slovenska, peňažný trh, kapitálový trh

ABSTRACT

PRIŠŤÁK, Marek: *Loans in commercial banks in Slovakia*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Banking and International Finance. – Thesis supervisor: doc. Ing. Daniela Tkáčová, CSc. – Bratislava: NHF EU, 2021, 46 p.

The aim of the final thesis is to examine the issue of loans provided by banks to clients in commercial banks in Slovakia to analyze three commercial banks based in the Slovak Republic, which have the highest share on loans provided to clients and to compare the most often provided loans within these banks.

The final thesis is divided into four chapters. It contains 5 graphs, 4 tables and one attachment. The first chapter is devoted to the study of loans, their classification from different perspectives and the characterization of types of loans. In this chapter, we also devote to the measures taken by the National Bank of Slovakia in connection with the growing indebtedness of the population. In the next chapters we deal with the goal and methodology of work with research methods we used. In the final chapter, we deal with the results of the work and discussion, where we examine the development of the banking sector. We focus on the three commercial banks with the highest share, in which we monitor their development and the structure of provided loans. Using a representative example, we showed the measures of the NBS to reduce the indebtedness of the population and compared the offers of these banks. The result of the solution of this issue is a comparison of the most often provided loan in commercial banks and determining the most advantageous offer for the client.

Keywords:

Loan, commercial bank, measures of the National Bank of Slovakia, money market, capital market

Obsah

Zoznam grafov	8
Zoznam tabuliek	8
Úvod	9
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1. Spôsoby členenia úverov.....	10
1.2. Úvery poskytované vo väčšom rozsahu na peňažnom trhu	12
1.2.1. Eskontný úver	12
1.2.2. Kontokorentný úver	13
1.2.3. Lombardný úver.....	14
1.2.4. Akceptačný úver	14
1.2.5. Avalový úver.....	15
1.2.6. Faktoring.....	15
1.3. Úvery poskytované vo väčšom rozsahu na kapitálovom trhu.....	16
1.3.1. Spotrebný úver	16
1.3.2. Emisná pôžička	17
1.3.3. Úverový úpis.....	18
1.3.4. Hypotekárne obchody	19
1.3.5. Forfaiting	20
1.3.6. Lízing	21
1.4. Opatrenia Národnej banky Slovenska pri poskytovaní úverov v súvislosti so zadlženosťou obyvateľstva	22
2. Cieľ práce	24
3. Metodika práce a metódy skúmania	25
4. Výsledky práce a diskusia	26
4.1. Aktuálny vývoj úverov poskytnutých klientom.....	26
4.2. Všeobecná úverová banka.....	29

4.3.	Slovenská sporiteľňa	31
4.4.	Tatra banka.....	33
4.5.	Opatrenia Národnej banky Slovenska pri poskytovaní úverov v súvislosti so zadlženosťou obyvateľstva	34
4.6.	Reprezentatívny príklad	35
4.7.	Cena úveru	35
4.7.1.	Všeobecná úverová banka	36
4.7.2.	Slovenská sporiteľňa.....	37
4.7.3.	Tatra banka	37
4.7.4.	Závery porovnania	38
Záver		39
Zoznam citovanej použitej literatúry		40
Príloha č. 1 – Objem poskytnutých úverov podľa bánk		46

Zoznam grafov

Graf 1. Vývoj celkového objemu úverov poskytnutých klientom (v mil. €).....	26
Graf 2. Podiel jednotlivých komerčných bánk na celkovom objeme úverov poskytnutých klientom za rok 2019	28
Graf 3. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Všeobecnej úverovej banky.....	29
Graf 4. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Slovenskej sporiteľne	31
Graf 5. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Tatra banky	33

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1. Štruktúra úverov Všeobecnej úverovej banky z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €).....	30
Tabuľka 2. Štruktúra úverov Slovenskej sporiteľne z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €).....	32
Tabuľka 3. Štruktúra úverov Tatra banky z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €).....	34
Tabuľka 4. Porovnanie VÚB, Slovenskej sporiteľne a Tatra banky z hľadiska celkovej ceny úveru.....	38

Úvod

Bankovníctvo je dôležitou súčasťou ako finančného trhu, tak aj celej ekonomiky. Jeho súčasnú podobu zosobňuje fungovanie dvojstupňovej bankovej sústavy, kde je sieť komerčných bánk kontrolovaná centrálnou bankou, ktorá svojou monetárnou politikou ovplyvňuje tento systém. Komerčné banky vykonávajú dve hlavné operácie, a to aktívne (poskytovanie úverov) a pasívne (prijímanie vkladov). Bakalárska práca sa bližšie venuje aktívnym operáciám, konkrétne analyzuje bankový sektor Slovenska z hľadiska úverov poskytnutých klientom. Podrobnejšie sa pritom zameriava na tri najväčšie komerčné banky poskytujúce úvery a porovnáva výhodnosť ponúk pre klienta pri úveroch s najväčším podielom na celkovom objeme poskytnutých úverov.

V prvej kapitole práce sme teoreticky spracovali problematiku úverov a charakterizovali sme niektoré základné pojmy tejto problematiky. V prvej časti tejto kapitoly sa zaoberáme niekoľkými spôsobmi, ktorými je možné úvery členiť. Vychádzame pritom z pohľadu rôznych autorov. V ďalšej časti si bližšie charakterizujeme druhy úverov, ktoré môžu byť poskytnuté klientom a v záverečnej časti skúmame opatrenia Národnej banky Slovenska pri poskytovaní úverov v súvislosti so zadlženosťou domácností. V druhej kapitole vymedzujeme hlavný cieľ práce podporený čiastkovými cieľmi napomáhajúcimi jeho splneniu. Tretia kapitola obsahuje metódy práce, ktoré sme využili pri spracúvaní bakalárskej práce.

V štvrtej a z hľadiska hlavného cieľa najpodstatnejšej kapitole sme sa venovali praktickej časti práce. V nej sme analyzovali vývoj úverov v rámci celého bankového sektora Slovenskej republiky a tri banky s najväčším podielom na úverovom trhu sme si rozobrali detailnejšie. Z údajov sme zistili aké úvery banky poskytujú najčastejšie a zostavili sme reprezentatívny príklad. Na ňom sme si ukázali fungovanie opatrení NBS v praxi a porovnali jednotlivé ponuky bánk.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Komerčnú banku by sme vo všeobecnosti mohli charakterizovať ako obchodno-podnikateľský subjekt, ktorý sprostredkúva dočasne voľný kapitál od subjektov s relatívnym prebytkom kapitálu, tým subjektom, ktoré ho majú relatívne nedostatok.¹ V tomto procese môžeme vnímať dve hlavné operácie komerčných bánk – pasívne (prijímanie vkladov) a aktívne (poskytovanie úverov), prostredníctvom ktorých komerčná banka plní svoj základný a najhlavnejší cieľ – dosahovanie zisku.

V práci sa budeme venovať aktívnym operáciám, a to konkrétne poskytovaniu úverov. Pre poskytovanie úverov sú veľmi dôležité najmä cudzie zdroje, ktoré banka získava prevažne pasívnymi operáciami od klientov a tieto zdroje ďalej predáva vo forme úveru.² K cudzím zdrojom, z ktorých veľká časť slúži na poskytovanie úverov môžeme zaradiť aj emisiu cenných papierov komerčných bánk.³ Pri poskytnutí úveru klientovi vystupuje banka ako veriteľ a klient ako dlžník, pričom za toto sprostredkovanie finančných prostriedkov si banka zvyčajne účtuje úrok – náklad za poskytnutie úveru.⁴

1.1. Spôsoby členenia úverov

Existuje veľké množstvo spôsobov, na základe ktorých môžeme pristupovať k členeniu úverov. Tým najčastejšie sa vyskytujúcim je členenie podľa doby splatnosti, a to na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé.

Krátkodobé sú úvery so splatnosťou do jedného roka, strednodobé tie s dobou splatnosti od jedného do piatich rokov a ako dlhodobé môžeme charakterizovať úvery s dobou splatnosti nad päť rokov.⁵ Avšak toto členenie je len formálne, nakoľko v rámci účtovnej osnove pre banky nerozlišujeme strednodobé úvery. Opatrenie Ministerstva financií z roku 2002 ustanovujúce postupy účtovania a rámcovú účtovnú osnovu člení úvery na krátkodobé úvery so splatnosťou do jedného roka vrátane a dlhodobé úvery s dobou

¹ Vlastná definícia z kníh: HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 7. ISBN 978-80-89401-03-1. a HORVÁTOVÁ, Eva a kol. Operácie komerčných bánk. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. s. 69. ISBN 978-80-225-2928-0.

² HORVÁTOVÁ, Eva a kol. Operácie komerčných bánk. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. s. 69. ISBN 978-80-225-2928-0.

³ SCHWARZOVÁ, Mária. Emisné operácie komerčných bánk Slovenskej republiky [online]. In: Finančné trhy : vedecký časopis. Bratislava : Derivát, 2016, roč. 13, č. 1, s. 1 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1336-5711. Dostupné na: <https://sekarl.euba.sk/arl-eu/sk/csg/?repo=eurepo&key=77366388406>

⁴ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 113. ISBN 978-80-89401-03-1.

⁵ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 193-194. ISBN 978-80-7552-528-4.

splatnosti dlhšou ako jeden rok.⁶ Na základe tohto členenia teda môžeme tvrdiť, že úvery delíme podľa trhu, na ktorom ich banka poskytuje. Krátkodobé úvery sa poskytujú na peňažnom trhu, ktorého existencia závisí od krátkodobej nerovnováhy v príjmoch a výdavkoch ekonomických subjektov.⁷ Tie potom vstupujú na peňažný trh, kde si požičiavajú a stávajú sa dlžníkmi. V prípade kapitálového trhu ide o dlhodobu uvoľnený kapitál, ktorý bankové inštitúcie poskytujú klientom vo forme dlhodobých úverov. Členenie na krátkodobé a dlhodobé úvery má pritom vplyv aj na likviditu banky, keďže dlhodobé úvery sú menej likvidné – riziko likvidity.⁸

Ďalším členením môže byť rozdelenie úverov podľa typu zabezpečenia na zabezpečené a nezabezpečené.⁹ Medzi zabezpečené úvery môžeme radiť tie, ktoré sú kryté pre prípad, že klient nie je schopný úver splácať, pričom najčastejším zabezpečením je nehnuteľný majetok. Nezabezpečené úvery sú rizikovejšie z dôvodu, že banka nie je krytá v prípade ak klient stratí bonitu – kreditné riziko.¹⁰

Komerčné banky vo svojich výročných správach často delia úvery poskytnuté klientom z hľadiska subjektu, ktorému boli poskytnuté. Robia tým segmentáciu trhu, pomocou ktorej vedľa lepšie porovnať svoje postavenie u rôznych typoch klientov. Vo väčšine prípadov sa úvery členia nasledovne:

- a) Úvery poskytnuté verejnému sektoru,
- b) Úvery poskytnuté retailovým klientom,
- c) Úvery poskytnuté firemným klientom.

Z hľadiska účelovosti môžeme úvery členiť na účelové, teda tie, ktoré majú pri ich poskytnutí stanovený presný účel ich čerpania a častokrát bývajú kontrolované

⁶ Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 13. novembra 2002 č. 20359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy.

⁷ CHOVANCOVÁ, Božena a kol. Finančné trhy : nástroje a transakcie. 2. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 97, 321. ISBN 978-80-8168-330-5.

⁸ HORVÁTOVÁ, Eva a kol. Operácie komerčných bánk. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. s. 77. ISBN 978-80-225-2928-0.

⁹ PICKERT, Jens. Risk assessment of unsecured loans – example of entering a new market [online]. In: Central European Review of Economics and Management. Wrocław : WSB University in Wrocław, 2017, vol. 1, no. 3, p. 48 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2543-9472. Dostupné na: http://www.cerem-review.eu/wp-content/uploads/2017/09/cerem_1_3_art_02.pdf

¹⁰ HORVÁTOVÁ, Eva a kol. Operácie komerčných bánk. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. s. 76. ISBN 978-80-225-2928-0.

a dokladované zo strany dlžníka.¹¹ Pri bezúčelových úveroch banka poskytne finančné prostriedky bez požadovania informácií o účele ich použitia.

Posledné členenie, ktoré si spomenieme bude podľa spôsobu splácania úverov.¹² Môže sa jednať o:

- a) Splácanie úveru v pravidelných splátkach, keď je úver aj s úrokmi splácaný v pravidelných splátkach (anuitne) a intervaloch,
- b) Priebežné splácanie, ak je úver splácaný priebežne v nepravidelných intervaloch,
- c) Úver splatný jednorazovo v lehote splatnosti, pričom úroky sa môžu splácať v časových intervaloch postupne,
- d) Úver splatný po uplynutí výpovednej lehoty, ak lehota, na ktorú bol poskytnutý nie je vopred určená.

1.2. Úvery poskytované vo väčšom rozsahu na peňažnom trhu

1.2.1. Eskontný úver

Pod eskontným úverom rozumieme krátkodobý úver keď banka odkúpi zmenky (eskont) pred ich lehotou splatnosti.¹³ Zmenka vzniká ako záväzok účastníkov zmluvného vzťahu, kde sa dlžník zaviazá vyplatiť zmenku v presne stanovenej výške a s presným dátumom splatnosti.¹⁴ Vďaka eskontnému úveru získa majiteľ dlžnú sumu zo zmenky pred jej splatnosťou a veriteľom sa stane banka. Na rozdiel od ostatných typov bankových úverov v prípade ak dlžník nezaplatí zmenku v danom dátume, zmenku musí zaplatiť jej predchádzajúci majiteľ, od ktorého ju banka odkúpila.

Banky nakupujú len kvalitné zmenky s dobou splatnosti najmenej 180 dní od eskontu a ručiť za ne musí iná banka alebo bonitný subjekt.¹⁵ Banka si za poskytnutie takéhoto úveru

¹¹ PINTER, Ľubomír. Úverový proces a zabezpečovacie inštrumenty komerčných bánk. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2010. s. 7. ISBN 978-80-557-0080-9.

¹² TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 194. ISBN 978-80-7552-528-4.

¹³ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 196. ISBN 978-80-7552-528-4.

¹⁴ MRÁZOVÁ, Žofia. Ochrana práv veriteľov v obchodných záväzkových vzťahoch : Zborník príspevkov z V. študentského sympózia z obchodného práva [online]. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. s. 30-31 [cit. 2021-01-26]. ISBN 978-80-8152-628-2. Dostupné na: https://www.upjs.sk/public/media/17624/zbornik_59.pdf

¹⁵ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 196-197. ISBN 978-80-7552-528-4.

zráža diskont, čo je úrok za obdobie ohraničené dňom nákupu zmenky a dňom jej splatnosti. Okrem diskontu to môžu byť aj rôzne poplatky a provízie, no aj napriek tomu náklady na tento typ úveru patria k najnižším spomedzi krátkodobých úverov.

1.2.2. Kontokorentný úver

Kontokorentný úver môžeme charakterizovať ako úver poskytovaný bankou vo flexibilnej výške na kontokorentný účet, ktorý v sebe spája bežný a úverový účet.¹⁶ Banka pripíše finančné prostriedky na účet dlžníka v prípade nedostatku peňazí na ňom.¹⁷ Vopred je pritom stanovený limit aj doba, počas ktorej musí klient tieto úverové záväzky splatiť. V prípade nedodržania dohody hrozia klientovi sankcie.¹⁸ Samotná dohoda sa uzatvára prostredníctvom úverovej zmluvy a jej uzavretiu predchádza overenie bonity klienta. Kontokorentný účet je osobitý tým, že nám umožňuje čerpať finančné prostriedky aj v prípade záporného zostatku.¹⁹ Zostatok môže byť buď kreditný, nulový alebo debetný.²⁰ Ak sú príjmy vyššie ako výdavky jedná sa o kreditný zostatok – zdroj banky.²¹ V opačnom prípade ide o debetný zostatok – poskytnutý úver. Klientovi je za poskytnutie takéhoto typu úveru účtovaná obrátová provízia a úrok, ktorý sa počíta z denných zostatkov.

Alternatívou k tomuto typu úveru môže byť revolvingový úver, ktorý sa uzatvára revolvingovou zmluvou. Predstavuje krátkodobý úver vo vopred dohodnutej sume. Tá môže byť aj vyššia ako je stanovený limit pri kontokorentnom úvere, avšak jej nevyčerpanie je penalizované z dôvodu, že banka musela prostriedky vyhradiť pre potreby úveru.

¹⁶ JÁNOŠOVÁ, Veronika. Kontokorentný úver [online]. In: AnaFin : analýzy, financie, výkazy. Bratislava : Verlag Dashöfer, 2014 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1339-3901. Dostupné na:

<https://www.anafin.sk/33/kontokorentny-uver-uniqueiduchxzASYZNbZPkswR5xNIIwP5Dlrp76UI31khMfqWNI/?query=kontokorentn%FD%20%FAver&serp=1>

¹⁷ SHATALOVA, Elena. Corporate Lending in Overdraft Mode: Determination of Limit and Criteria for Economic Justification [online]. In: Journal of Reviews on Global Economics. Mississauga : Lifescience Global, 2018, vol. 7, p. 538 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1929-7092/18. Dostupné na:

<https://ideas.repec.org/a/lif/jrgelg/v7y2018p538-548.html>

¹⁸ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 176. ISBN 978-80-89401-03-1.

¹⁹ CASTILLO, Leopoldo Laborda – SOTELSEK SALEM, Daniel. Overdraft facility policy and firm's performance : An empirical analysis in Eastern European Union Industrial firms [online]. In: Journal of Business Economics and Management. Vilnius : Vilnius Gediminas Technical University, 2013, vol. 14, no. 5, p. 886 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2029-4433. Dostupné na:

https://www.researchgate.net/publication/263118778_Overdraft_facility_policy_and_firm's_performance_An_empirical_analysis_in_Eastern_European_Union_Industrial_firms

²⁰ JÁNOŠOVÁ, Veronika. Kontokorentný úver [online]. In: AnaFin : analýzy, financie, výkazy. Bratislava : Verlag Dashöfer, 2014 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1339-3901. Dostupné na:

<https://www.anafin.sk/33/kontokorentny-uver-uniqueiduchxzASYZNbZPkswR5xNIIwP5Dlrp76UI31khMfqWNI/?query=kontokorentn%FD%20%FAver&serp=1>

²¹ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 176-177. ISBN 978-80-89401-03-1.

1.2.3. Lombardný úver

Lombardný úver sa používa pri čerpaní úveru zabezpečeným likvidnými aktívami.²² Zvyčajne majú variabilný úverový limit, ktorý je vyjadrený ako pevné percento z trhovej hodnoty zabezpečených aktív. Uzavretiu zmluvy predchádza pridelenie tohto percenta, ktorého výška závisí od kvality založených aktív. Trhová hodnota zabezpečeného majetku vynásobená týmto percentom určuje limit, do ktorého smie klient čerpať finančné prostriedky z banky. Zvyčajne je banka oprávnená majetok predat', ak rozdiel hodnoty aktív od požičanej sumy klesne pod určitú, vopred pevne stanovenú hranicu.

Veľkou výhodou je, že dlžník svoje aktíva nemusí nutne predat', ak nemá dostatok likvidity – môže ich použiť na zabezpečenie úveru.²³ Aktívami, ktoré môže založiť v prospech lombardného úveru sú:

- a) Cenné papiere – môže ísť o majetkové a dlhové cenné papiere alebo zmenky. Veriteľom zostáva pôvodný majiteľ, ktorý z nich naďalej poberá všetky výnosy,
- b) Tovar – banka od klienta neprijíma tovar, ale len dokumenty, ktoré ju oprávňujú s ním disponovať,
- c) Pohľadávky – princíp postúpenia pohľadávok,
- d) Práva – napr. autorské práva, životné poistky a iné,
- e) Drahé kovy,
- f) Vkladné knižky.

1.2.4. Akceptačný úver

Pri tomto type úveru banka klientovi neposkytuje finančné prostriedky, ale akceptuje zmenku, resp. obchodné cenné papiere.²⁴ Akceptovaním zmenky zvýši jej kvalitu a majiteľ ju potom využije ako platobný prostriedok alebo pri získaní úveru. Banka sa akceptovaním zmenky stáva hlavným dlžníkom, a ak klient nevloží sumu uvedenú na zmenke na účet

²² JURI, Alessandro. Lending Values and Liquidity Risk [online]. In: Journal of Applied Finance & Banking. Christchurch : Scienpress Ltd, 2014, vol. 4, no. 1, p. 210 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1792-6599. Dostupné na: http://www.scienpress.com/Upload/JAFB/Vol%204_1_12.pdf

²³ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 179. ISBN 978-80-89401-03-1.

²⁴ GOJANI, Skender. The Loan Agreement [online]. In: European Academic Research. Bucharest : European Academic Research, 2015, vol. 2, no. 11, p. 14330 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2286-4822. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/314037046_The_Loan_Agreement

v banke, je povinná ju zaplatiť.²⁵ Vtedy sa však akceptačný úver zmení na peňažný. Za poskytnutie akceptačného úveru sa platí akceptačná provízia vyjadrená percentom zo sumy uvedenej na cennom papieri.

Remboursný úver je druh akceptačného úveru používaný pri medzinárodnom obchode.²⁶ Vďaka nemu sa predíde nedôvere v odberateľa, hlavne ak je neznámy.²⁷ Na vývozcu tak bude pôsobiť serióznejšie. Často sa používa v lodnej doprave z dôvodu dlhej doby prepravy, veľkého nákladu či vysokého množstva potrebných finančných prostriedkov.²⁸

1.2.5. Avalový úver

Avalový úver je podobný akceptačnému, no s rozdielom, že banka sa zaručí za záväzok klienta.²⁹ Neposkytuje mu finančné prostriedky, ale svoje dobré meno. Klient za jeho poskytnutie platí avalovú províziu ako percento zo zaručenej výšky úveru.³⁰ Avalové úvery môžu mať nasledovné varianty:

- a) Zmenkový aval, ak sa banka zaručuje za zmenkového dlžníka – ručí za záväzok rovnako ako klient,
- b) Avalový úver vo forme ručenia, ak v prípade neschopnosti klienta splatiť záväzok, tento záväzok splatí banka.

1.2.6. Faktoring

Pod faktoringom rozumieme odkúpenie krátkodobých pohľadávok bankou.³¹ Zvyčajne sa doba splatnosti pohybuje od 30 do 180 dní. Tohto obchodu sa zúčastňujú nasledovné subjekty: dodávateľ – komitent, odberateľ a banka, teda faktor. Tento obchod

²⁵ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 199. ISBN 978-80-7552-528-4.

²⁶ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 180. ISBN 978-80-89401-03-1.

²⁷ GOJANI, Skender. The Loan Agreement [online]. In: European Academic Research. Bucharest : European Academic Research, 2015, vol. 2, no. 11, p. 14330-14331 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2286-4822. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/314037046_The_Loan_Agreement

²⁸ PEČARIĆ, Mario – PERONJA, Ivan – MOSTARAC, Mislav. Application of “Blockchain” and “Smart Contract” Technology in International Payments – the Case of Reimbursement Banks [online]. In: Scientific Journal of Maritime Research. Rijeka : Faculty of Maritime Studies Rijeka, 2020, vol. 34, no. 1, p. 167 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1846-8438. Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/239169>

²⁹ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 179-180. ISBN 978-80-89401-03-1.

³⁰ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 200. ISBN 978-80-7552-528-4.

³¹ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 205. ISBN 978-80-7552-528-4.

prebieha tak, že dodávateľ doručí tovar aj s faktúrami a zároveň posiela tieto faktúry aj s dokladmi o špedícii faktorovi. Ten mu pripíše platbu na bežný účet vo vopred dohodnutej výške. V lehote splatnosti dôjde k inkasu pohľadávky od odberateľa – primárneho dlžníka. Takýto spôsob financovania sa oplatí najmä podnikom, ak majú problém so získaním bankového úveru.³² Výhodou je aj rýchly prístup k financiám ešte pred dobou splatnosti pohľadávky, aj keď za cenu provízie pre faktora.

V praxi sa stretávame s veľkým množstvom druhov faktoringu, tým najpoužívanejším je hlavný (úplný) faktoring.³³ Faktor odkupuje od klienta pohľadávky a zároveň od neho preberá aj všetku administratívu súvisiacu s pohybom tovaru, ako napríklad účtovníctvo, poistenie tovaru a inkaso pohľadávok. Faktor si pred uzavretím zmluvy preveruje aj bonitu dodávateľa a odberateľov.

1.3. Úvery poskytované vo väčšom rozsahu na kapitálovom trhu

1.3.1. Spotrebný úver

Spotrebné úvery sú úvery poskytnuté súkromným osobám a domácnostiam, teda spotrebiteľom.³⁴ Zákon o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov jasne vymedzuje, v ktorých prípadoch nejde o spotrebný úver.³⁵ Spotrebným úverom nie je napríklad hypotekárny úver, úver bez úroku a poplatkov, úver so splatnosťou do 3 mesiacov a iné. Nejde ich teda jednoznačne zaradiť k príslušnému finančnému trhu, keďže niektoré formy úverov sú poskytnuté na peňažnom trhu, iné na kapitálovom.³⁶ Zväčša slúžia na financovanie spotreby a výstavbu alebo rekonštrukciu bytov a domov. Niektoré z nich sa poskytujú bez potreby zabezpečenia či dokladovania výšky príjmu. Spotrebné úvery môžeme rozdeliť na:

- a) Revolvingové spotrebné úvery – poskytujú sa na bežný účet klienta prostredníctvom uzavretia úverového rámca. Poskytuje sa klientom so stabilitou

³² BELANOVÁ, Katarína. Alternatívne zdroje financovania a ich využívanie v podmienkach SR [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2013, roč. 21, č. 3, s. 14 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na:

https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/biatec0313.pdf

³³ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 206. ISBN 978-80-7552-528-4.

³⁴ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 198. ISBN 978-80-7552-528-4.

³⁵ Zákon 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁶ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 198. ISBN 978-80-7552-528-4.

príjmu. Umožňuje klientom čerpať úver do výšky úverového rámca, pričom úroky platí len z reálne poskytnutej sumy.

- b) Splátkové spotrebné úvery – splácajú sa pravidelne, spravidla mesačne na základe splátkového plánu. Zvyčajne sa poskytujú na konkrétny účel – kúpa tovaru alebo financovanie bývania. Pri spotrebných úveroch na bývanie nie je povinnosť emitovať dlhové cenné papiere a taktiež pomer výšky úveru k zabezpečeniu, tzv. LTV si banka určuje sama.³⁷
- c) Preklenovacie spotrebné úvery sa poskytujú pri nesúlade peňažných a hodnotových tokov, akým je napríklad kúpa nového a predaj starého bytu.³⁸ Zvyčajne sa takýto úver splatí jednorazovo.

1.3.2. Emisná pôžička

Emisnú pôžičku nezaraďujeme k priamym formám úveru, nakoľko sa neuzatvára úverovou zmluvou.³⁹ Táto forma financovania sa vyskytuje najmä pri väčších podnikateľských subjektoch. Podnik získava peňažné prostriedky vďaka emisii úverových cenných papierov. Emisiu spravidla sprostredkúva banka, ktorá klientovi poskytuje dobré meno, čím zvyšuje možný záujem o cenné papiere.⁴⁰ Ďalej mu môže poskytnúť komplexné poradenstvo a skúsenosti s emisiou cenných papierov.

Emisii predchádza vypracovanie prospektu emitenta, ktorý obsahuje informácie o cennom papieri, ale aj o emitentovi. Vďaka tomuto dokumentu je pre investorov jednoduchšie stanoviť mieru rizikovosti a efektívnosti investície. Jeho vypracovanie je ako uvádza § 27 zákona č. 373/2018 Z. z. nevyhnutné, pretože „s cenným papierom možno začať obchodovať na trhu burzy najskôr v deň nasledujúci po dni zverejnenia prospektu.“⁴¹ Okrem prospektu emitenta sa dojednávajú aj všetky potrebné vlastnosti emisie, ako napríklad druh

³⁷ DVORNICKÝ, Igor. Hypotekárny boom, motor alebo časovaná hrozba nášho hospodárstva? [online]. In: Revue sociálno-ekonomického rozvoja : Vedecký recenzovaný on-line časopis. Bratislava : Katedra sociálneho rozvoja a práce, NHF EU v Bratislave, 2019, roč. 5, č. 1, s. 37 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2453-6148. Dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/katedry/ksrp/2019/RSER_1-2019.pdf

³⁸ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 178. ISBN 978-80-89401-03-1

³⁹ PILCH, Ctibor. Finančné trhy pre začiatočníkov : Bankové úvery a ostatné bankové operácie. [online]. In: Finančné trhy : odborný mesačník pre teóriu a prax finančných trhov. Bratislava : Derivat, 2006, č. 5 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1336-5711. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/index.php?PageID=374>

⁴⁰ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 201. ISBN 978-80-7552-528-4.

⁴¹ Zákon č. 373/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

emitovaných cenných papierov, ich splácanie, úrok, úverové a kurzové podmienky a ďalšie. Emitovať cenné papiere, môže byť sprostredkujúca banka na základe poverenia – vtedy ide o opčnú emisiu alebo klient sám, ak ide o vlastnú emisiu.⁴² Banky si za emisné operácie účtujú províziu ako percento z menovitej hodnoty emitovaných cenných papierov.

Tieto cenné papiere môže odkúpiť aj samotná banka – sprostredkovateľ, ktorá sa stáva investorom, resp. veriteľom klienta.⁴³ V tom prípade sa jedná o emisnú pôžičku, keďže banka klientovi poskytuje peňažné prostriedky prostredníctvom odkúpenia cenných papierov, no nemá s ním uzatvorenú úverovú zmluvu.

1.3.3. Úverový úpis

Úverový úpis môžeme charakterizovať ako alternatívu k emisnej pôžičke, kde klient žiada o úver priamo banku, prostredníctvom úverovej zmluvy alebo úverového úpisu – záväzkovej listiny.⁴⁴ Úverový úpis (záväzková listina) je dôkaz, že banka má voči klientovi pohľadávku.⁴⁵ Nie je to cenný papier, teda ho banka nemôže odpredať pred lehotou splatnosti. Banka musí počkať na riadne splatenie úveru v termíne, v ktorom sa ho dlžník zaviazal splatiť.⁴⁶ Za poskytnutie takéhoto úveru klient platí úroky, poplatky spojené s úverom a prípadné penále.

Úverový úpis sa vyskytuje v nasledovných formách:

- a) Úver poskytnutý jednou bankou – v prípade nižšej výšky úveru a kratšej doby splatnosti,
- b) Úver poskytnutý menšou skupinou bánk – banky sa podieľajú na úvere rovným dielom – ako na výnosoch, tak na rizikách, pričom jedna z nich plní aj funkciu sprostredkovateľa,

⁴² HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 181-182. ISBN 978-80-89401-03-1.

⁴³ PILCH, Ctibor. Finančné trhy pre začiatočníkov : Bankové úvery a ostatné bankové operácie. [online]. In: Finančné trhy : odborný mesačník pre teóriu a prax finančných trhov. Bratislava : Derivat, 2006, č. 5 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1336-5711. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/index.php?PageID=374>

⁴⁴ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 202. ISBN 978-80-7552-528-4.

⁴⁵ PETRJÁNOŠOVÁ, Božena. Aktívne operácie komerčných bánk [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 1994, roč. 2, č. 6, s. 18 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na:

https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok1994/BIATEC_6_1994.pdf

⁴⁶ TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 202. ISBN 978-80-7552-528-4.

- c) Úver poskytnutý konzorciom bánk – konzorcium pozostáva z vedúcej banky, riadiacich bánk a participantov. Z toho vyplýva aj ich účasť na výnosoch a rizikách. Vedúca banka je hovorcom a sprostredkovateľom konzorcia a má najvyšší podiel na úvere. Pri riadiacich bankách je podiel nižší a participant sa podieľajú na úvere najnižšou sumou.

1.3.4. Hypotekárne obchody

Medzi hypotekárne obchody môžeme zaradiť hypotekárne a komunálne úvery.⁴⁷ Hypotekárne obchody môžeme charakterizovať ako úvery s lehotou splatnosti od štyroch do tridsiatich rokov. Hypotekárne úvery sú kryté záložným právom k nehnuteľnosti v tuzemsku, a to aj v prípade ak je rozostavaná. Je financovaný, pokiaľ zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a jeho neskorších zmenách neuvádza inak, minimálne z 90 % výšky úveru prostredníctvom vydávania a následného predaja hypotekárnych záložných listov. Pri komunálnych úveroch je to obdobne, len s tým rozdielom, že sú hypotekárne záložné listy nahradené komunálnymi obligáciami a zabezpečené sú záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti patriacej obci alebo vyššiemu územnému celku.

Tieto spôsoby krytia hypotekárnych obchodov už nie sú aktuálne. Od 1.1.2018 je zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách novelizovaný tak, že banky už nemôžu vydávať hypotekárne záložné listy ani komunálne obligácie a uzatvárať hypotekárne obchody spôsobom ako pred novelizácie. Pôvodné charakteristiky hypotekárnych obchodov sme si uviedli najmä z dôvodu, že takéto obchody sa riadia predpismi účinnými pred spomínanou novelizáciou až do úplného splatenia hypotekárnych obchodov a hypotekárnych záložných listov, resp. komunálnych obligácií, pokiaľ nie je uvedené inak.

Novelizácii predchádzali prijaté odporúčania zo strany európskych inštitúcií v snahe určiť spoločné smerovanie v rámci Európskej únie.⁴⁸ Nakoľko hypotekárne záložné listy mali nízku úroveň zhody s odporúčaniami Európskej únie, Národná banka Slovenska pripravila zmenu legislatívy. Hypotekárne záložné listy boli nahradené krytými dlhopismi, ktoré môžeme charakterizovať ako finančný nástroj úverových inštitúcií (v našom prípade bánk). Slúžia ako zdroj dlhodobého krytia najmä úverov na financovanie tuzemských

⁴⁷ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴⁸ KRČMÁR, Matej. Hypotekárne záložné listy verus kryté dlhopisy : Východiská harmonizácie legislatívneho rámca pre kryté dlhopisy [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2017, roč. 25, č. 3, s. 11-13 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2017/03-2017/Biatec_17_03_web.pdf

nehnuteľností, úverov verejnému sektoru, ale aj na krytie firemných úverov či špecifických bankových obchodov. Takéto dlhopisy sú zároveň veľmi kvalitné likvidné aktíva.⁴⁹ Čo sa týka komunálnych úverov nie je pri nich nutnosť prepojenia s komunálnymi obligáciami.⁵⁰ Z toho dôvodu boli komunálne obligácie nahradené kryciami dlhopismi. Keďže čerpanie tohoto typu úveru nebolo rozvinuté, novelizácia zákona ho ruší. Môžeme teda konštatovať, že hypotekárne a komunálne úvery boli zlúčené pod pojem hypotekárne obchody, ktoré sú kryté kryciami dlhopismi a zanikla tak funkcia hypotekárnych záložných listov a komunálnych obligácií.

1.3.5. *Forfaiting*

Pod forfaitingom rozumieme odkup dlhodobých pohľadávok, ktoré sú zabezpečené zmenkami alebo inými formami zabezpečenia.⁵¹ Zvyčajne sa jedná o metódu, ktorá je typická pre medzinárodný obchod, avšak môže sa vyskytnúť aj v rámci domáceho obchodu.⁵² Ide o operáciu, ktorej sa zúčastňujú nasledovné subjekty: dodávateľ – forfaitista, odberateľ, forfaitér – banka alebo iná špecializovaná inštitúcia a ručiteľ – záručná banka. Tento systém môžeme vysvetliť v nasledujúcich bodoch:

- a) Prebehne obchod, pričom odberateľ požiada o dodávateľský úver,
- b) Dodávateľ doručí tovar a ručiteľ odberateľa (záručná banka) odošle dodávateľovi akceptovanú zmenku,
- c) Dodávateľ s forfaitérom uzatvorí zmluvu o forfaitingu a forfaitista odpredá akceptovanú zmenku forfaitérovi, ktorý tým na seba prevezme všetky riziká spojené s obchodom a zmenku uhradí,
- d) Po uplynutí doby splatnosti, ktorá sa zvyčajne pohybuje od jedného do siedmych rokov dôjde k uhradeniu zmenky forfaitérovi na základe inkasa zmenky.

⁴⁹ KRČMÁR, Matej. Harmonizácia krytých dlhopisov na európskych trhoch [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2019, roč. 27, č. 6, s. 21 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2019/06-2019/biatec_2019_06Dec_web.pdf

⁵⁰ KRČMÁR, Matej. Hypotekárne záložné listy verzus kryté dlhopisy II : Aktuálny stav legislatívneho rámca a dôvody jeho novelizácie [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2017, roč. 25, č. 5, s. 22 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2017/05-2017/Biatec_17_5_web.pdf

⁵¹ HORVÁTOVÁ, Eva. Bankovníctvo. Žilina : GEORG Žilina, 2009. s. 188. ISBN 978-80-89401-03-1.

⁵² TKÁČOVÁ, Daniela et al. Finančné trhy a bankovníctvo. Praha : Wolters Kluwer, 2017. s. 207-208. ISBN 978-80-7552-528-4.

Táto úverová operácia je výhodná ako pre forfaitistu, ktorý má svoju pohľadávku preplatenú v relatívne krátkom čase, tak pre forfaitéra, ktorý svoj kapitál výrazne zhodnotí, pretože z vysokej rizikovosti plynú aj vysoké výnosy. Dodávateľovi sa od výšky pohľadávky odrátavajú poplatky za spracovanie obchodu, diskont a provízia za pripravenosť, čo znamená pohotovostnú likviditu počas obdobia od dohody s forfaitérom po samotnú kúpu pohľadávky. Dodávateľ je zároveň krytý v prípade, ak odberateľ svoj záväzok nesplní – forfaitér už nemôže vrátiť pohľadávku späť.⁵³

1.3.6. Lízing

Lízing môžeme charakterizovať ako úverovú zmluvu, kde veriteľ, v našom prípade banka financuje majetok, ktorý používa klient, pričom ten je povinný lízing splácať pravidelnými fixnými splátkami.⁵⁴ Poznáme aj prípady, kedy komerčná banka nie je veriteľom, ale sa zaručí za dlžníka pre prípad neschopnosti splácať lízing.⁵⁵ Lízing je špecifický v tom, že rozlišuje vlastníctvo a používanie majetku. Klient si majetok len prenája. Z právneho hľadiska je teda vlastníkom prenajímateľ, pričom z ekonomického hľadiska ním je nájomca, teda užívateľ. To banke uľahčuje pozíciu pri opätovnom prevzatí majetku v prípade neschopnosti klienta splácať úver. Pravidelným splátkam lízingu predchádza zaplatenie akontácie – zvýšenej splátky.⁵⁶ Následne dochádza k pravidelným platbám, ktoré sa okrem splátky z obstarávacej ceny skladajú aj z marže. Tá je tvorená nákladmi služieb poskytovaných nájomcovi, úrokom a rizikovou prirážkou.

Poznáme dva typy lízingu – finančný a operatívny. Pri finančnom lízingu prechádza vlastníctvo majetku po celkovom splatení na klienta.⁵⁷ Zároveň platí, že je nevypovedateľný

⁵³ JOSHI, Leela. Expanding Scope for Forfaiting : A Boon for Indian Exporters with Special Reference to Small and Medium Enterprises. [online]. In: Abhinav : national monthly refereed journal of research in commerce and management. India : Abhinav Publication, 2017, vol. 6, no. 6, p 21 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2277-1166. Dostupné na:

<https://pdfs.semanticscholar.org/752b/ccd0e2c7882c76919be0a5fba2c8caeb8ab4.pdf>

⁵⁴ IVASHINA, Victoria – LAEVEN, Luc – MORAL-BENITO, Enrique. Loan types and the bank lending channel [online]. In: Working Paper Series. Frankfurt am Main : European Central Bank, 2020, no. 2409, p. 5 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1725-2806. Dostupné na:

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp2409~79137cac1e.en.pdf>

⁵⁵ STANLEY, Renáta – BARČÁKOVÁ, Michaela. Lízing v praxi : operatívny a finančný prenájom. Bratislava : Iura Edition, 2013. s. 11-12. ISBN 978-80-8078-667-0.

⁵⁶ BELANOVÁ, Katarína. Alternatívne zdroje financovania a ich využívanie v podmienkach SR [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2013, roč. 21, č. 3, s. 13 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na:

https://www.nbs.sk/_img/Documents/ PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/biatec0313.pdf

⁵⁷ LEE, Susan. Capital and Operating Lease : A Research Report [online]. CreateSpace Publishing, 2003. p. 11 [cit. 2021-01-26]. ISBN 978-1503369405. Dostupné na:
<http://files.fasab.gov/pdf/combinedleasev4.pdf>

počas obdobia trvania zmluvy, teda ho nemôžeme zrušiť počas jeho čerpania.⁵⁸ Naopak operatívny lízing môže byť zrušený kedykoľvek počas platnosti zmluvy. Vlastníkom majetku zostáva prenajímateľ aj po splatení lízingu.⁵⁹ Operatívny lízing je teda vhodný len na určité, obmedzené časové obdobie, ak nemáme v pláne vyžívať prenajímaný majetok aj po ukončení lízingu.

1.4. Opatrenia Národnej banky Slovenska pri poskytovaní úverov v súvislosti so zadlženosťou obyvateľstva

Pri poskytovaní úverov banka podstupuje mnohé riziká – jedným z nich je úverové riziko.⁶⁰ To je spojené s neschopnosťou alebo neochotou klienta plniť si svoje záväzky. Často sa za touto neschopnosťou podpisuje vysoká zadlženosť obyvateľstva spôsobená vysokým rastom úverov poskytnutých domácnostiam.⁶¹ Najvyšší podiel na týchto úveroch majú nepochybne úvery na bývanie, no veľký podiel majú aj spotrebné úvery.⁶² Pri nich poskytovatelia úverov často nedodržiavali povinnosť pri posudzovaní schopností klientov úver splatiť. Aj z toho dôvodu sa rozhodla Národná banka Slovenska (NBS) sprísniť limit LTV (loan-to-value), zaviesť DTI (debt-to-income) a DSTI (debt-service-to-income) indexy.⁶³ Tie si môžeme charakterizovať nasledovne:

- a) LTV index určuje limit ukazujúci podiel zabezpečenia úveru. NBS zrušila poskytovanie úverov s LTV nad 90 % a obmedzila tie s LTV nad 80 % na pätinu z novoprijatých úverov.

⁵⁸ Valuation of asset leasing contracts, s. 237 McCONNELL, John – SCHALLHEIM, James. Valuation of asset leasing contracts [online]. In: Journal of Financial Economics. North-Holland : Elsevier Science Publishers B.V., 1983, vol. 12, no. 2, p. 237 [cit. 2021-01-26]. ISSN 0304-405X. Dostupné na:

<https://www.krannert.purdue.edu/faculty/mcconnell/publications/Valuation-of-asset-leasing-contracts.pdf>

⁵⁹ LEE, Susan. Capital and Operating Lease : A Research Report [online]. CreateSpace Publishing, 2003. p. 23 [cit. 2021-01-26]. ISBN 978-1503369405. Dostupné na:

<http://files.fasab.gov/pdf/combinedleasev4.pdf>

⁶⁰ HORVÁTOVÁ, Eva a kol. Operácie komerčných bánk : 1. časť. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2007. s. 68. ISBN 978-80-225-2386-8.

⁶¹ KOŠTÁLOVÁ, Zuzana. Exploring Driving Forces of Household Debt in Slovakia [online]. In: Ekonomické rozhlady : vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, roč. 48, č. 4, s. 400 [cit. 2021-01-26]. ISSN 0323-262X. Dostupné na:

https://euba.sk/www_write/files/SK/ekonomicke-rozhlady/2019/er4_2019_kostalova_fulltext.pdf

⁶² ROHLÍČKOVÁ, Jana – SMOLENOVÁ, Lucia. Posilnenie ochrany dlžníka v spotrebiteľských úverových vzťahoch [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2018, roč. 26, č. 4, s. 9 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na:

http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2018/04-2018/biatec_18-4august_WEB.pdf

⁶³ KOŠTÁLOVÁ, Zuzana. Exploring Driving Forces of Household Debt in Slovakia [online]. In: Ekonomické rozhlady : vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, roč. 48, č. 4, s. 400 [cit. 2021-01-26]. ISSN 0323-262X. Dostupné na: https://euba.sk/www_write/files/SK/ekonomicke-rozhlady/2019/er4_2019_kostalova_fulltext.pdf

- b) DTI index stanovuje podiel celkovej zadlženosti obyvateľa k jeho ročnému príjmu.⁶⁴ Ten by nemal prekročiť hodnotu 8, no v 10 % poskytnutých úverov môže byť táto hranica 9, pričom polovica úverov s výnimkou je poskytnutých klientom pod 35 rokov s príjmom nižším ako 1,3-násobok priemernej mzdy.
- c) Ďalším dôležitým ukazovateľom pri poskytovaní úverov je DSTI, ktorý uvádza podiel splátok všetkých záväzkov klienta k jeho čistým príjmom očistených od životného minima. Vo väčšine prípadov je jeho výška maximálne 60 %, avšak aj tu sú výnimky. Pri desatine poskytnutých úverov môže byť jeho hodnota maximálne 70 %, pričom polovica z toho je určená na spotrebné úvery so splatnosťou do 5 rokov a druhá polovica je bez ďalších podmienok. Existujú aj výnimky, na ktoré sa DSTI index nevzťahuje vôbec. Konkrétne ide o spotrebné úvery, ktoré s ostatnými záväzkami klienta nie sú vyššie ako jeho čistý ročný príjem alebo sa jedná o lízing s akontáciou najmenej 20 %, kde celkový dlh klienta je nižší ako 1,5-násobok jeho ročného príjmu.

V súvislosti s ochranou spotrebiteľa je NBS od roku 2015 zodpovedná za dohľad nad všetkými subjektami, ktoré poskytujú finančné služby.⁶⁵ Pred rokom 2015 sa to netýkalo spotrebných úverov, na ktoré dohliadala Slovenská obchodná inšpekcia. Od apríla toho roka vykonáva NBS aj licencovanie subjektov poskytujúcich spotrebné úvery. Týmto krokom došlo k zabráneniu úžery zo strany niektorých nebankových subjektov.

⁶⁴ NBS. Štvrťročný komentár k politike obozretnosti na makroúrovni : Október 2020 [online]. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2020, s. 13 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2644-5492. Dostupné na: https://www.nbs.sk/img/Documents/Dohlad/Makropolitika/WEB_Stvrtrocny_komentar_2020_Oktober_ve_rejna_verzia.pdf

⁶⁵ KERÁČÍK, Jakub. Krátky exkurz do oblasti spotrebiteľských úverov [online]. In: BIATEC : Odborný bankový časopis. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2015, roč. 23, č. 6, s. 17 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2015/06-2015/biatec_6_15_web.pdf

2. Cieľ práce

Primárnym cieľom bakalárskej práce je analyzovať tri najväčšie komerčné banky so sídlom v Slovenskej republike z hľadiska úverov poskytnutých klientom, vďaka čomu sme si na reprezentatívnom príklade porovnali najčastejšie poskytovaný úver v rámci týchto bánk. K dosiahnutiu hlavného cieľa nám dopomohlo niekoľko čiastkových cieľov.

Tým prvým bolo teoretické vymedzenie problematiky úverov a opatrení NBS v súvislosti so zadlženosťou obyvateľstva. V súvislosti s týmto cieľom sme si charakterizovali formy úverov, ktoré sú na Slovensku poskytované a ich členenie v rôznych typoch literatúry z pohľadu autorov týchto diel.

Druhým čiastkovým cieľom, ktorý sme si stanovili bola analýza slovenského bankového sektora a jeho vývoj. Na základe údajov z predošlých rokov a analýzy budúceho vývoja situácie sme identifikovali tri banky s najväčším podielom na úverovom trhu.

Tretím parciálnym cieľom bolo charakterizovať si tieto banky z hľadiska ich vývoja pomocou grafického spracovania. V rámci tohto cieľa sme skúmali vývoj poskytnutých úverov od roku 2013 s odhadom vývoja situácie v rokoch 2020 a 2021. Vďaka tomu sme zistili mieru rastu úverov a ich potenciál v nasledujúcom období.

Ďalším parciálnym cieľom bolo zistiť, aký typ úveru poskytujú tieto banky najčastejšie a na základe výsledkov zostaviť reprezentatívny príklad. Sledovali sme preto štruktúru úverov z hľadiska klienta, ktorému bol úver poskytnutý a z hľadiska doby splatnosti so zameraním sa úvery poskytnuté na peňažnom trhu (splatnosť do 1 roka) a úvery poskytnuté na kapitálovom trhu (splatnosť nad 1 rok).

Posledným parciálnym cieľom bolo ukázať na reprezentatívnom príklade, ako fungujú opatrenia NBS na zmiernenie vplyvu zadlženosti a porovnať výhodnosť ponúk komerčných bánk pre klienta, čoho výsledkom bolo zistenie najvýhodnejšej ponuky pre klienta.

3. Metodika práce a metódy skúmania

Teoretická časť bakalárskej práce bola spracovaná na základe domácej a zahraničnej odbornej literatúry, konkrétne išlo o knihy, zborníky, monografie a odborné a vedecké časopisy. Vo väčšine prípadov sa jednalo o zdroje v elektronickej forme, ktoré sú voľne dostupné na internete. Uvedené zdroje sme pomocou metód analýzy a syntézy spracovali do ucelenej teórie, ktorá poskytuje čitateľovi základ v danej problematike. V praktickej časti práce si metódu skúmania môžeme rozčleniť na niekoľko hlavných fáz:

- a) Tou prvou bolo zhromažďovanie potrebných údajov. V súvislosti s prácou sme sa zamerali na bankový sektor tvorený komerčnými bankami so sídlom v Slovenskej republike. V rámci týchto bánk sme sa sústredovali na individuálne účtovné závierky ako súčasť výročných správ zverejňovaných na ich webových stránkach. Údaje sú čerpané vždy k 31.12. z výročnej správy daného roka (teda údaj za rok 2019 je z výročnej správy z 31.12.2019).
- b) Druhou fázou je abstrakcia údajov. Tu vychádzame z položky čistá účtovná hodnota úverov poskytnutých klientom z dôvodu porovnateľnosti zozbieraných údajov. V rámci nich sa bližšie zameriavame na štruktúru klientov a na dobu splatnosti týchto úverov. V rámci tejto fázy abstrahujeme od možných rozdielov medzi údajmi vo výročných správach z dôvodu zmeny účtovného zaznamenávania.
- c) Treťou fázou bolo spracúvanie získaných dát do grafov a tabuliek s predikciou budúceho vývoja (dve obdobia nasledujúce po poslednej zverejnenej výročnej správe). Vývoj bol vždy spracovaný pomocou MS Excel prostredníctvom prognózy s intervalom spoľahlivosti 95 %.
- d) Poslednou fázou bolo zhodnotenie spracovaných údajov pomocou indukcie a dedukcie na odvodenie záverov v súvislosti s výsledkami a cieľmi práce. Jej súčasťou bola aj analýza a syntéza ďalších zdrojov potrebných pre komplexnejšie prepojenie súvislostí (politiky ECB, NBS a jednotlivých komerčných bánk), ktoré mali vplyv na hodnoty jednotlivých údajov.

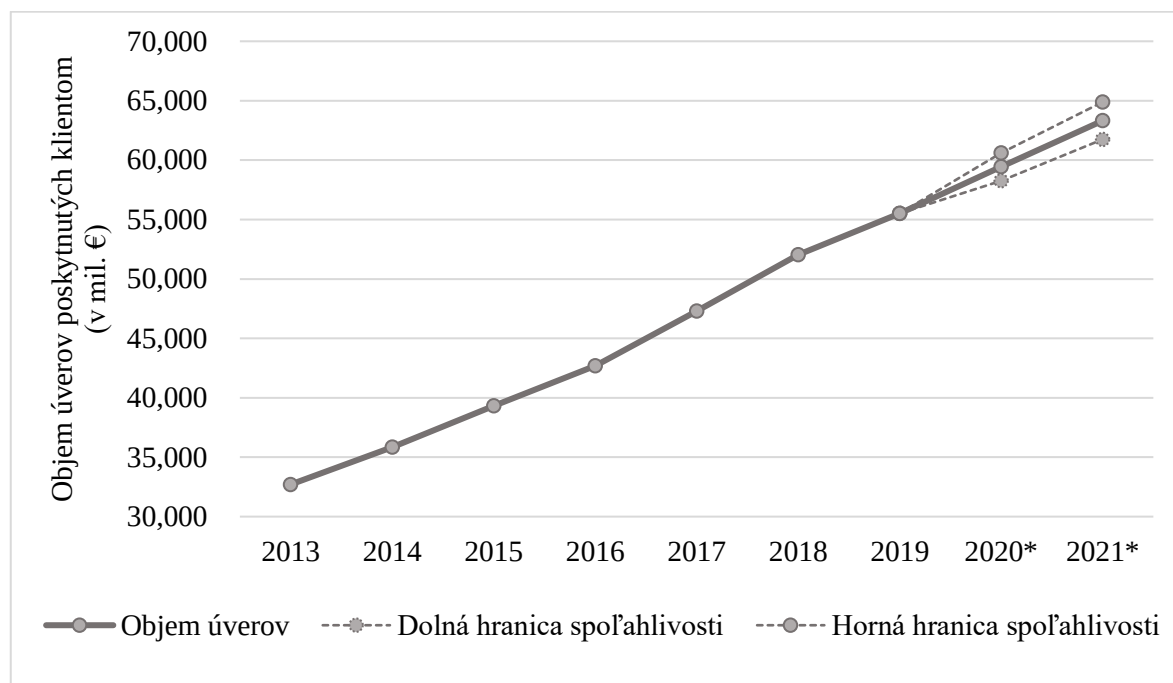
4. Výsledky práce a diskusia

4.1. Aktuálny vývoj úverov poskytnutých klientom

Aktuálny vývoj úverov poskytnutých klientom, ktoré poskytujú komerčné banky so sídlom v Slovenskej republike spracúvame na základe individuálnych účtovných závierok bánk, ktoré sú súčasťou výročných správ za obdobie rokov 2013 až 2019.

Rast celkového objemu úverov je v posledných rokoch výrazne ovplyvnený menovou politikou Európskej centrálnej banky (ďalej ECB). Tá dlhodobo znižuje svoje základné úrokové sadzby až na súčasných -0,5 % pri jednoduchých sterilizačných operáciách.⁶⁶ Označuje sa tiež ako depozitná sadzba, pretože určuje sadzbu, za ktorú si ECB požičiava prebytočnú likviditu od komerčných bánk. Jej záporná hodnota znamená, že banky musia za uloženie prebytočnej likvidity platiť úrok. Pre banky je tak výhodnejšie poskytnúť úver, čím vzniká prebytočná likvidita na trhu. Tá zas tlačí nadol úrokové sadzby úverov čím sa stávajú cenovo dostupnejšie. Tento fenomén tzv. lacných úverov sa prejavuje aj na výraznom raste objemu úverov poskytnutých klientom na Slovensku.

Graf 1. Vývoj celkového objemu úverov poskytnutých klientom (v mil. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ komerčných bánk

⁶⁶ LEGÉŇ, Marek. ECB uvoľňuje menovú politiku. Znižuje depozitnú sadzbu, obnovuje nákup dlhopisov [online]. In: Denník N. 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/minuta/1582596>

Na grafe 1 môžeme vidieť rast objemu úverov poskytnutých komerčnými bankami so sídlom v Slovenskej republike od roku 2013 (pre konkrétne údaje pozrite Prílohu 1). Súčasťou grafu je aj prognóza vývoja situácie v rokoch 2020 a 2021, ktorá vychádza z údajov z predošlých rokov a je ohraničená možnými výkyvmi so spoľahlivosťou 95 %.

Pokiaľ sa bude situácia vyvíjať podľa predpokladov, tak koncom roka 2021 dôjde k takmer zdvojnásobeniu úverového trhu oproti roku 2013. Počas celého sledovaného obdobia bola priemerná miera ročného rastu úverov na úrovni 9,23 %, no v nasledujúcich rokoch sa očakáva jej spomalenie. V rokoch 2013 až 2016 bol rast úverov stabilný, a miera ročného rastu bola blízka hodnote priemeru. Najvýraznejší rast úverov bol za rok 2017 (10,77 %) a za rok 2018 (10,03 %), čo môže sčasti súvisieť so znížením depozitnej sadzby ECB v marci 2016 na hodnotu -0,4 %.⁶⁷ V rovnakom období došlo aj k výraznejšiemu zlacňovaniu úverov, na čo mohlo mať vplyv práve zníženie depozitnej sadzby. Pritvrdil sa tak konkurenčný boj o klienta medzi komerčnými bankami, čoho výsledkom boli ešte výhodnejšie podmienky naprieč celým bankovým sektorom. To sa podpísalo pod výrazný nárast objemu úverov v nasledujúcich dvoch rokoch.

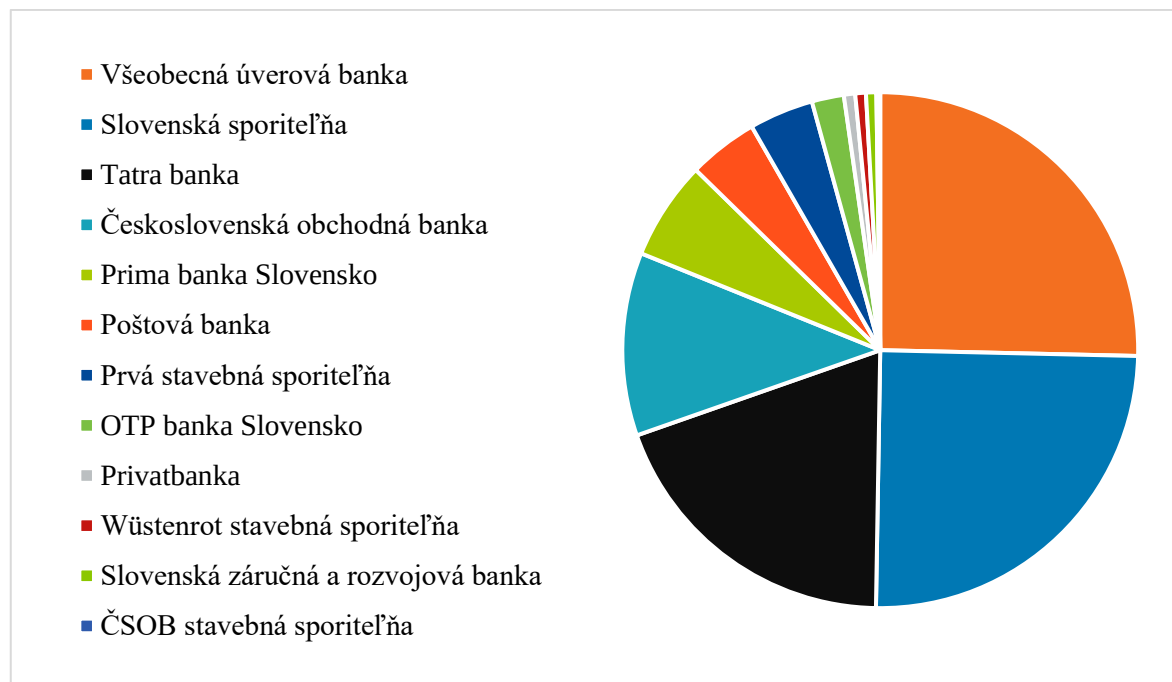
V nasledujúcom období došlo k spomaleniu miery rastu. Do veľkej miery to súviselo so sprísňovaním opatrení pri poskytovaní úverov zo strany NBS.⁶⁸ Konkrétne išlo o postupné znižovanie LTV indexu, čím došlo ku koncu poskytovania hypotekárnych úverov v plnej výške zábezpeky. Taktiež vznikli nové limity, konkrétne DTI a DSTI indexy, ktoré mali zabrániť výraznému zadlžovaniu domácností. Keďže tie boli preúverované, ďalšie úvery čerpať nemohli alebo nechceli. Od roku 2019 došlo k zrušeniu výnimky pri predschválených úveroch.⁶⁹ Jedná sa o vopred pripravené úvery, ktoré banky ponúkajú svojim klientom. Týmto krokom chcela NBS zastaviť nezodpovedné zadlžovanie, keďže po uplatňovaní predchádzajúcich obmedzení došlo k ich nárastu. Tieto opatrenia považujeme za zodpovedné za pokles miery rastu úverov v roku 2019. V septembri 2019 došlo k opätovnému zníženiu depozitnej sadzby na hodnotu -0,5 % a spolu s pandémiou koronavírusu a opatreniami NBS sú to faktory, ktoré ovplyvňovali vývoj objemu úverov poskytnutých v roku 2020.

⁶⁷ NBS.sk. Úrokové sadzby ECB [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-trhy/urokove-sadzby/urokove-sadzby-ecb>

⁶⁸ TASR. Rast úverov sa spomalil. Dôvodom môže byť prírastok pôžičiek domácností [online]. In: TREND.sk. 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné na: <https://www.trend.sk/spravy/rast-uverov-spomalil-dovodom-moze-byt-privela-poziciek-domacnosti>

⁶⁹ TOMA, Branislav. Výnimka na predschválené úvery sa končí [online]. In: Pravda. 2018 [cit. 2021-03-19]. Dostupné na: <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/479156-vynimka-na-predschvalene-uvery-sa-konci/>

Graf 2. Podiel jednotlivých komerčných bánk na celkovom objeme úverov poskytnutých klientom za rok 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ komerčných bánk

Graf 2 zobrazuje podiel jednotlivých komerčných bánk na celkovom objeme úverov za rok 2019. Legenda grafu zoraďuje tieto komerčné banky s ohľadom na ich podiel v rámci trhu. Najlepšie sa darilo v tomto roku Všeobecnej úverovej banke (podiel 25,36 %) s minimálnym rozdielom pred Slovenskou sporiteľňou (24,91 %). Keď sa na tento ukazovateľ pozrieme z dlhodobejšieho hľadiska, vidíme, že v rokoch 2013-2017 bola lídrom na úverovom trhu Slovenská sporiteľňa, pričom k obratu prišlo v roku 2018. Vychádzajúc z priebežných individuálnych účtovných závierok týchto bánk k 30.9.2020 môžeme konštatovať, že situácia sa, hoci tesne, obracia v prospech Slovenskej sporiteľne a zostáva tak aj naďalej veľmi vyrovnaná.

Tretou najväčšou bankou bola za rok 2019 Tatra banka (19,38 %), štvrtou Československá obchodná banka (11,48 %) a prvú päťku uzatvára Prima banka Slovensko s podielom 6,19 %, ktorá tomu môže vďaka najmä zlúčeniu so Sberbank Slovensko, ku ktorému došlo ešte začiatkom augusta 2017.⁷⁰ Zo zvyšných bánk sú na tom najlepšie Poštová banka a Prvá stavebná sporiteľňa s podielmi cez 4 %, OTP banka je oproti nim na

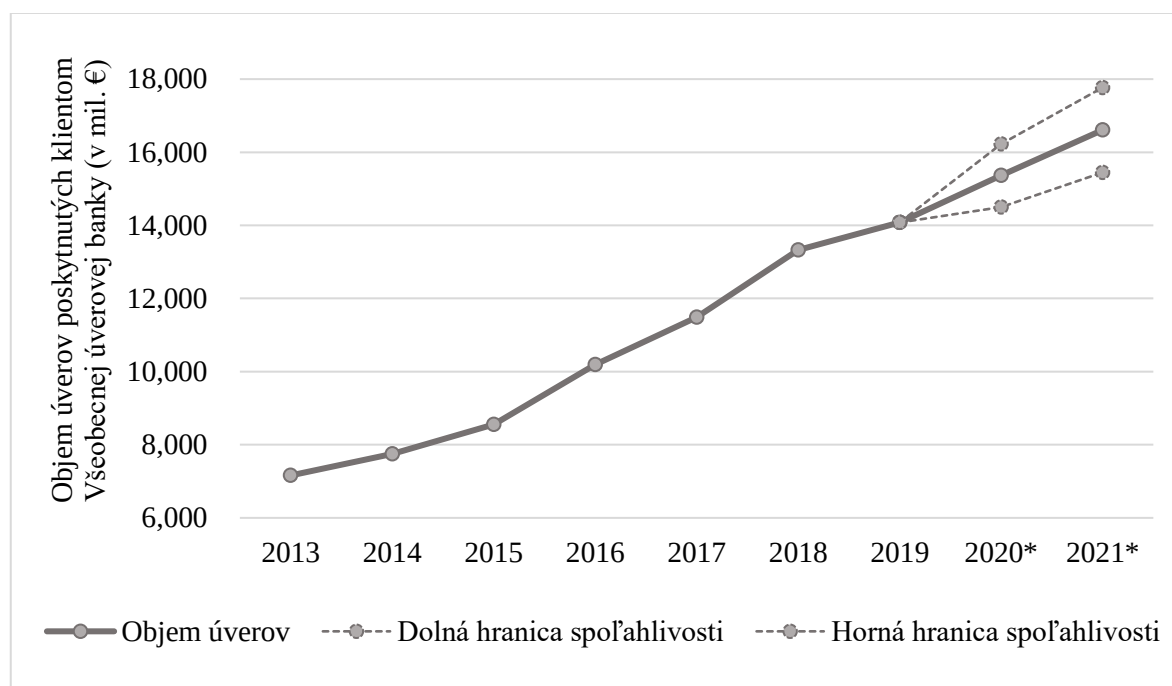
⁷⁰ TASR. Sberbank sa zlúči s Prima bankou 1. augusta. Fúziu odklepla aj NBS [online]. In: Hospodárske noviny. 2017 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/968332-sberbank-sa-zluci-s-prima-bankou-1-augusta-fuziu-odklepla-aj-nbs>

polovičných hodnotách a zvyšné banky majú podiel na trhu pod 1 %. Vyplývajú z Grafu 2, ako aj z údajov od roku 2013 môžeme konštatovať, že medzi tri najväčšie banky, čo sa úverov poskytnutých klientom týka, zaraďujeme Všeobecnú úverovú banku, Slovenskú sporiteľňu a Tatra banku. V ďalšej časti bakalárskej práce sa preto bližšie pozrieme na štruktúru úverov týchto bánk z rôznych hľadísk.

4.2. Všeobecná úverová banka

Všeobecná úverová banka je súčasťou Intesa Sanpaolo, významnej bankovej skupiny z Talianska, ktorá je jej majoritným akcionárom.⁷¹ Jedná sa o druhú najväčšiu a jedinou univerzálnu banku na Slovensku s licenciou povoľujúcou poskytovať plný rozsah bankových služieb všetkým typom klientov – od obyvateľstva po inštitucionálnych a firemných klientov. Zároveň je bankou, ktorej na základe údajov z roku 2019 patrí najväčší podiel na trhu úverov poskytnutých klientom, čomu z veľkej miery vďačí aj rozsiahlej pobočkovej sieti. Na nasledujúcom grafe si ukážeme, ako sa jej darilo v predchádzajúcich rokoch a aké sú jej vyhliadky na najbližšie roky.

Graf 3. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Všeobecnej úverovej banky

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ VÚB banky

⁷¹ VUB.sk. Profil banky [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: https://www.vub.sk/o-banke/profil-banky/#tab_4

Priemerná miera rastu úverov poskytnutých klientom bola na úrovni 12,02 %, čím bol rast výraznejší v porovnaní s bankovým sektorom ako celkom. VÚB sa vyznačuje nestálou mierou rastu, keď na grafe 3 môžeme vidieť dva skokové nárasty objemu úverov. Prvý nastal za rok 2016 (nárast o 19,11 %), ktorý súvisel s novými bezkonkurenčnými podmienkami, ktoré banka prijala.⁷² Neoslovovala len nových žiadateľov o úver, ale aj tých, ktorí už čerpali úver od inej banky. To spôsobilo zvýhodňovanie podmienok aj iných bánk, čím sa začal spomínaný konkurenčný boj o klienta, na ktorého začiatku stojí práve VÚB.

K ďalšiemu výraznejšiemu rastu došlo za rok 2018, kedy došlo k zvýšeniu objemu poskytnutých úverov za sledované obdobie o vyše 1,8 mld. €, čo činilo medziročný rast o 16 %. Tento rast ťažil z doznievajúcej dostupnosti úverov, nakoľko neskôr v priebehu roka začalo sprísňovanie podmienok zo strany NBS.

Tabuľka 1. Štruktúra úverov Všeobecnej úverovej banky z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Retailoví klienti	4 999 989	6 051 385	7 016 703	8 046 566	8 730 094
Firemní klienti	3 390 066	4 005 440	4 342 768	5 140 026	5 215 545
Verejný sektor	163 646	131 660	128 047	138 071	132 502
Peňažný trh	1 850 486	2 067 645	2 148 102	2 263 992	2 491 027
Kapitálový trh	6 703 215	8 120 840	9 339 416	11 060 671	11 587 114
SPOLU	8 553 701	10 188 485	11 487 518	13 324 663	14 078 141

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ VÚB banky

Tabuľka 1 zobrazuje delenie úverov poskytnutých VÚB bankou z hľadiska subjektu, ktorému boli poskytnuté a z hľadiska doby splatnosti. Za rok 2019 môžeme konštatovať, že najvyšší podiel na úveroch mali retailoví klienti (62 %), firemní klienti mali 37 % a vládny sektor necelé percento. Kým pri retailových a firemných klientoch objem poskytnutých úverov rokmi rástol, pri verejnom sektore mal klesajúcu tendenciu.

Z hľadiska doby splatnosti, môžeme pozorovať zvyšovanie počtu úverov so splatnosťou do 1 roka a aj tých so splatnosťou nad jeden rok. Úvery poskytnuté na

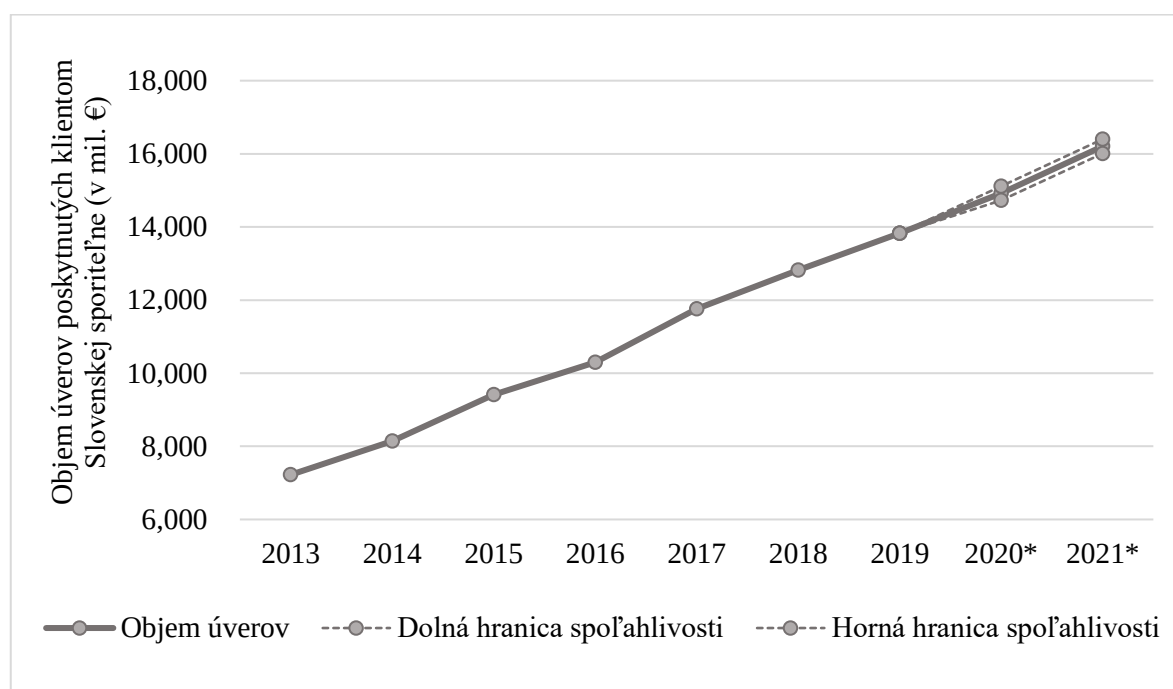
⁷² DVORNICKÝ, Igor. Hypotekárny boom, motor alebo časovaná hrozba nášho hospodárstva? [online]. In: Revue sociálno-ekonomického rozvoja : Vedecký recenzovaný on-line časopis. Bratislava : Katedra sociálneho rozvoja a práce, NHF EU v Bratislave, 2019, roč. 5, č. 1, s. 38 [cit. 2021-03-19]. ISSN 2453-6148. Dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/katedry/ksrp/2019/RSER_1-2019.pdf

kapitálovom trhu však rástli rýchlejšie, ako tie na peňažnom trhu, čo sa prejavilo na zvyšovaní ich podielu na celkovom objeme úverov. Úvery so splatnosťou nad 1 rok mali v rámci VÚB v roku 2019 podiel 82,3 % a za sledované obdobie došlo k zvýšeniu rozdielu medzi nimi a úvermi so splatnosťou do 1 roka o 8 %.

4.3. Slovenská sporiteľňa

Slovenská sporiteľňa, najväčšia slovenská komerčná banka v súčasnosti, sa vyznačuje niekoľkými prvenstvami.⁷³ Vlastní najrozsiahlejšiu pobočkovú sieť, vydáva najviac bankových platobných kariet a má väčšinový podiel na trhu vkladov, ktoré sú dôležitým zdrojom pri poskytovaní úverov. Vlastní úplnú devízovú licenciu s povolením vykonávať hypotekárne bankové obchody. V roku 2001 došlo k jej privatizácii a hlavným akcionárom Slovenskej sporiteľne sa stala rakúska finančná skupina Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG.

Graf 4. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Slovenskej sporiteľne

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ Slovenskej sporiteľne

Na grafe 4 môžeme vidieť vývoj úverov v minulých rokoch a ich potencionálny vývoj do ďalších rokov. Ako môžeme vidieť, Slovenská sporiteľňa je v porovnaní s VÚB konštantnejšia, čo sa týka rastu úverov. Ukazuje to aj prognóza vývoja na roky 2020 a 2021,

⁷³ SLSP.sk. Profil banky [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.slsp.sk/sk/informacie-o-banke/o-banke/profil-banky>

ktorá má v porovnaní s VÚB bankou vyššiu stabilitu pri spoľahlivosti 95 %. Priemerný rast objemu úverov Slovenskej sporiteľne je vo výške 1,1 mld. €, no práve v roku 2016, kedy prišla VÚB s bezkonkurenčnými podmienkami sa jej rast výraznejšie spomalil. Na to zareagovala zvýhodnením podmienok, čo v roku 2017 spôsobilo zvýšenie objemu úverov o takmer 1,5 mld. €, čo je maximom za sledované obdobie.

Priemerná ročná miera rastu bola na úrovni 11,5 %, čo bolo výraznejšie v porovnaní s trhom. K väčším výkyvom došlo v roku 2015 (15,63 %), kedy došlo k nárastu vo všetkých segmentoch pôsobenia Slovenskej sporiteľne a v roku 2019 (7,87 %). Pri tom z roku 2019 môžeme predpokladať, že bol spôsobený celkovou situáciou v bankovom sektore vplyvom opatrení NBS. Stále však išlo o vyšší rast v porovnaní s trhom.

Tabuľka 2. Štruktúra úverov Slovenskej sporiteľne z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Vládny sektor	235 537	197 560	209 206	229 938	244 165
Ostatné finančné inštitúcie	80 532	83 087	94 669	154 479	106 936
Nefinančné inštitúcie	2 113 333	2 130 578	2 554 504	2 854 596	3 295 488
Domácnosti	6 985 314	7 885 138	8 900 571	9 578 425	10 179 827
Peňažný trh	1 449 375	1 409 807	1 648 141	1 517 569	1 791 828
Kapitálový trh	7 965 341	8 886 556	10 110 809	11 299 869	12 034 588
SPOLU	9 414 716	10 296 363	11 758 950	12 817 438	13 826 416

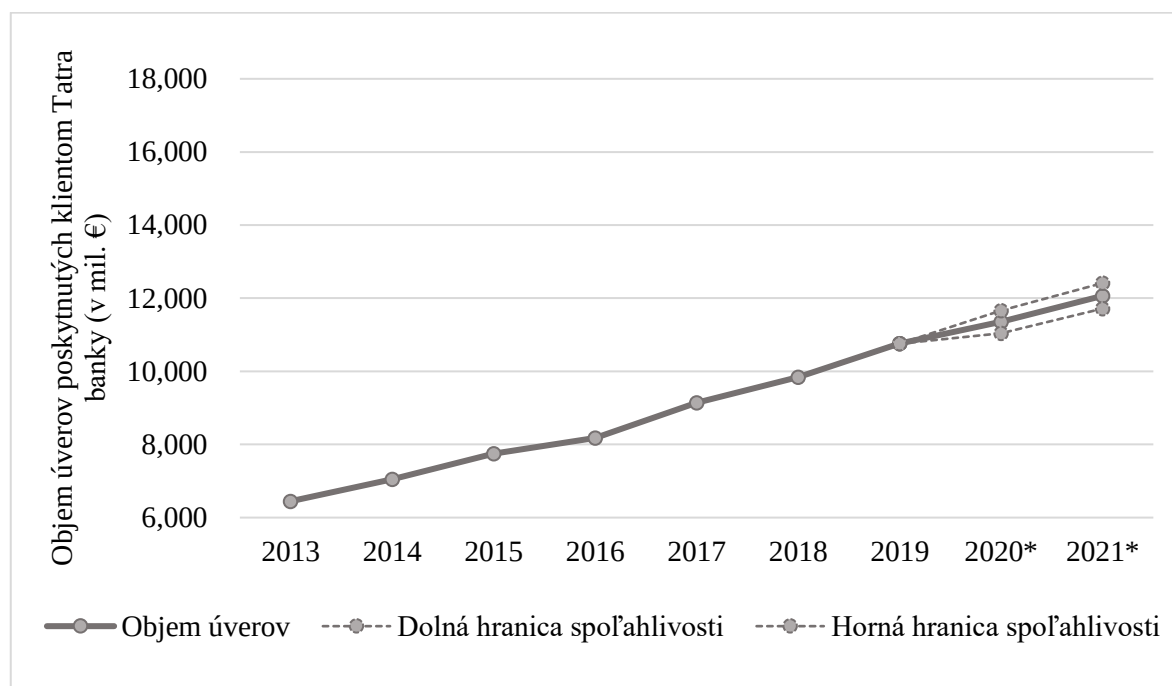
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ Slovenskej sporiteľne

Slovenská sporiteľňa má v porovnaní s ostatnými bankami odlišné vykazovanie úverov z hľadiska klientov, ktorým boli poskytnuté. Na základe údajov vieme povedať, že najväčší podiel na úveroch poskytnutých Slovenskou sporiteľňou majú úvery domácnostiam (73,6 %), druhý najväčší úvery nefinančným inštitúciám (23,8 %), potom nasleduje vládny sektor (1,8 %) a najmenší podiel na poskytnutých úveroch majú ostatné finančné inštitúcie (0,8 %). Podiel jednotlivých klientov je s menšími výkyvmi rovnaký za celé uvedené obdobie. Čo sa týka druhého členenia, tam majú úvery s dobou splatnosti nad 1 rok výraznú prevahu s podielom 87 %. V rámci sledovaného obdobia sa ich podiel v roku 2019 približuje priemeru za tieto roky.

4.4. Tatra banka

Tatra banka je prvá slovenská súkromná banka.⁷⁴ Je súčasťou rakúskej bankovej skupiny Raiffeisen Bank International Group. Banka je lídrom v inováciách, keď s množstvom produktov a služieb prišla na trh ako prvá a za rok 2020 bola odmenená cenou pre najinovatívnejšiu banku na svete.

Graf 5. Vývoj objemu úverov poskytnutých klientom Tatra banky

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ Tatra banky

Tatra banka ako jediná z troch bánk s najväčším podielom na trhu úverov nedosiahla priemernú mieru rastu bankového sektora, ale nachádzala sa pod jej hranicou, konkrétne na úrovni 8,9 %. Najnižšiu mieru rastu (5,5 %) dosiahla za rok 2016, keď podobne ako Slovenská sporiteľňa doplatila na výhodnú ponuku VÚB. Spoločný mali aj trend v nasledujúcom roku, keď Tatra banka dosiahla najvyššiu mieru rastu v rámci sledovaného obdobia (11,8 %). Na rozdiel od ostatných bánk bola jej miera rastu v roku 2019 oveľa väčšia, konkrétne 9,35 %. Na základe výročnej správy z roku 2019 to mohlo byť spôsobené viacerými faktormi, ako odpustená prvá splátka alebo poskytnutie úveru bez poplatku. Nepochybne veľký podiel na tom mali aj úvery na bývanie, kde boli úrokové sadzby v roku 2019 historicky najnižšie a Tatra banka ich poskytla rekordný objem.

⁷⁴ TATRABANKA.sk. Profil banky [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.tatrabanka.sk/sk/o-banke/o-tatra-banke/>

Tabuľka 3. Štruktúra úverov Tatra banky z hľadiska klientov a doby splatnosti za obdobie rokov 2015 – 2019 (v tis. €)⁷⁵

	2015	2016	2017	2018	2019
Retailoví klienti	3 817 284	4 236 410	4 934 446	5 641 388	6 321 431
Firemní klienti	3 920 823	3 933 236	4 199 417	4 189 381	4 429 536
Verejný sektor	13 785	8 093	7 109	6 256	6 060
SPOLU	7 751 892	8 177 739	9 140 972	9 837 025	10 757 027
Peňažný trh	2 084 125	1 964 317	2 137 671	2 356 732	2 649 869
Kapitálový trh	5 445 849	5 902 464	6 692 504	8 380 634	9 336 676
Nešpecifikované	221 918	310 958	310 797	291 685	321 843
SPOLU	7 751 892	8 177 739	9 140 972	11 029 051	12 308 388

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Výročných správ Tatra banky

Tatra banka je od zvyšných dvoch bánk rozdielna aj štruktúrou úverov z hľadiska klientov. V roku 2015 mali najväčší podiel na úveroch Tatra banky firemní klienti (50,6 %) a retailoví klienti mali, hoci tesne, druhý najvyšší podiel (49,2 %). V nasledujúcom roku sa však situácia otočila a každým ďalším rokom dochádzalo k zvyšovaniu rozdielu medzi týmito skupinami klientov. V roku 2019 to bolo 58,77 % pre retailových klientov, 41,18 % pre firemných klientov a 0,06 % patrilo verejnému sektoru. Z porovnania podľa hľadiska doby splatnosti majú vyšší podiel úvery so splatnosťou nad 1 rok, no je to nižší rozdiel ako pri VÚB alebo Slovenskej sporiteľni.

4.5. Opatrenia Národnej banky Slovenska pri poskytovaní úverov v súvislosti so zadlženosťou obyvateľstva

Z porovnania troch najväčších bánk úverového trhu, ktoré sú zároveň identifikované ako najvýznamnejšie vyplýva, že úvery sú najčastejšie poskytnuté domácnostiam (najväčšia časť retailových klientov) s dobou splatnosti dlhšou ako 1 rok.⁷⁶ Na základe výsledkov

⁷⁵ V rokoch 2018 a 2019 nevieme jednoznačne zaradiť úvery poskytnuté klientom medzi tie na kapitálovom a peňažnom trhu, nakoľko sa toto delenie udáva súhrnne za skupinu finančné aktíva oceňované v amortizovanej hodnote, v ktorej sú zahrnuté aj úvery poskytnuté bankám a dlhové cenné papiere. Nakoľko úvery poskytnuté klientom tvoria túto skupinu z takmer 90 % uvedené údaje za tieto roky sú za celú skupinu finančných aktív.

⁷⁶ NBS.sk. Dohľad nad významnými bankami, ktorý vykonáva priamo ECB v spolupráci s NBS [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad-bankovnictvo/dohlad-nad-vyznamnymi-bankami-ktory-vykonava-priamo-ecb-v-spolupraci-s-nbs>

porovnania bánk vysvetlíme na reprezentatívnom príklade fungovanie opatrení, prijímaných NBS v súvislosti s narastajúcou zadlženosťou obyvateľstva, konkrétne indexy LTV, DTI a DSTI.

4.6. Reprezentatívny príklad

Mladý pár si chce založiť rodinu a uvažuje o úvere na bývanie. Muž má 29 rokov a čistú mesačnú mzdu 1 500 €. Manželka vo veku 27 rokov zarába 800 €. Čerpajú spotrebný úver, ktorý budú splácať ešte 28 mesiacov vo fixných mesačných splátkach 260 €. Majú vyhladený dom v celkovej cene 195 000 € a na účel úveru majú nasparených 42 000 €.

Výpočet LTV:

$$\text{LTV} = \frac{\text{výška zadlženia}}{\text{hodnota zabezpečenia}} = \frac{153\,000}{195\,000} = 78,46\%$$

Pri hodnote LTV pod 80 % hodnoty zábezpeky nie sú ďalšie podmienky, preto by bol úver na bývanie na základe tohto indexu poskytnutý.

Výpočet DTI:

$$\text{DTI} = \frac{\text{celková zadlženosť}}{\text{ročný čistý príjem}} = \frac{160\,280}{27\,600} = 5,81$$

DTI index s hodnotou pod 8 je považovaný za dobrý ukazovateľ a aj na základe jeho hodnoty 5,81 môže byť úver poskytnutý.

Výpočet DSTI:

$$\text{DSTI} = \frac{\text{splátky všetkých finančných záväzkov}}{\text{čisté príjmy} - \text{životné minimum}}^{77}$$

Výpočtom tohoto ukazovateľa sa budeme zaoberať v ďalšej časti, kde porovnávame cenu úveru, a to z dôvodu rozdielnych výšok splátok pri jednotlivých bankách.

4.7. Cena úveru

Na rovnakom príklade si ukážeme celkovú cenu úveru, kde v našom prípade zohľadníme okrem úroku aj poplatok spojený s poskytnutím úveru, poplatok za ohodnotenie nehnuteľnosti (vo vlastnej réžii stojí 160 €) a poplatok za vklad do katastra. Pokiaľ nie je

⁷⁷ K marcu 2021 je výška životného minima pre 1. dospelú osobu vo výške 214,83 € a pre 2. dospelú osobu vo výške 149,87 €

súčasťou ponuky banky, uhrádzame ho vo vlastnej réžii (v prípade podania elektronicky je cena 33 €). Mladý pár porovnáva ponuky troch najväčších bánk na úverovom trhu k marcu 2021. Má záujem o 5 ročnú fixáciu úroku a úver plánuje splácať 30 rokov. Zároveň nemá v žiadnej z bánk vedený účet a nespĺňa podmienky bánk pre zníženie úroku alebo odpustenie poplatkov spojených s úverom, ak tieto neplatia pre všetkých klientov rovnako.

4.7.1. Všeobecná úverová banka

Úroková sadzba VÚB pri fixácii úroku na 5 rokov je 1,19 % p. a.. Poplatok za poskytnutie úveru je vo výške 2 % z objemu úveru⁷⁸, v našom prípade to bude 3 060 € a poplatok za vklad do katastra nehnuteľností v maximálnej výške 266 €, ktorý budeme zohľadňovať pri výpočte celkovej ceny úveru. Znalecký posudok si dali vypracovať v hodnote 160 €. Na základe uvedených údajov je výška mesačnej splátky 505,58 €.

Výpočet DSTI:

$$\text{DSTI} = \frac{505,58 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,396$$

Index DSTI je vo výške 39,6 %. Jeho výška vyjadruje koľko percent z nášho príjmu očisteného od životného minima tvoria splátky našich záväzkov. Pri jeho hodnote pod 60 % je úverovanie povolené, nakoľko NBS vyžaduje zvyšných 40 % ponechať na rezervu pre prípad, ak nastanú nepredvídateľné udalosti. Pri jeho výpočte sa odporúča vychádzať aj z možného budúceho rastu úrokových sadzieb. Metodika NBS na zohľadnenie nárastu úrokových sadzieb uvádza, že by sa aktuálna úroková sadzba mala navýšiť o 2 percentuálne body. Tá by po novom bola vo výške 3,19 % p. a. a mesačná splátka by bola 660,83 €.

Výpočet zohľadňujúci nárast úrokovej sadzby:

$$\text{DSTI} = \frac{660,83 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,476$$

Po zohľadnení nárastu úrokovej sadzby na 3,19 % p. a. je výška DSTI 47,6 %, preto je úver možné čerpať. Ak by sa úver rozhodli čerpať od Všeobecnej úverovej banky celková cena úveru by ich vyšla na 185 494,80 €, čo znamená, že na úrokoch a všetkých poplatkoch by zaplatili 32 494,80 €.

⁷⁸ Pri splnení podmienok banky nám môže byť poskytnutá zľava.

4.7.2. Slovenská sporiteľňa

Úroková sadzba Slovenskej sporiteľne pri fixácii úroku na 5 rokov je 1,59 % p. a..⁷⁹ Poplatok za poskytnutie úveru je vo výške 199 €. Znalecký posudok si dali vypracovať v hodnote 160 € a zaplatili poplatok za vklad do katastra nehnuteľností vo výške 33 €. Na základe uvedených údajov je výška mesačnej splátky 534,67 €.

Výpočet DSTI:

$$\text{DSTI} = \frac{534,67 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,411$$

Index DSTI je vo výške 41,1 %, čo je akceptovateľná hodnota. Po zohľadnení nárastu úrokových sadzieb by nová bola vo výške 3,59 % p. a. a mesačná splátka by bola 694,75 €.

Výpočet zohľadňujúci nárast úrokovej sadzby:

$$\text{DSTI} = \frac{694,75 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,493$$

Po zohľadnení nárastu úrokovej sadzby má DSTI hodnotu 49,3 %, čo je vyhovujúce pre čerpanie úveru. V prípade, ak by pár čerpal úver na bývanie od Slovenskej sporiteľne celková cena úveru by bola 192 873,20 € a na úrokoch a všetkých poplatkoch by dokopy zaplatili 39 873,20 €.

4.7.3. Tatra banka

Úroková sadzba Tatra banky pri fixácii úroku na 5 rokov je 0,95 % p. a.. Poplatok za poskytnutie úveru je vo výške 99 €, poplatok za ohodnotenie nehnuteľnosti je vo výške 150 € a poplatok za vklad do katastra nehnuteľností vo výške 66 €. Na základe uvedených údajov je výška mesačnej splátky 488,60 €.

Výpočet DSTI:

$$\text{DSTI} = \frac{488,60 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,387$$

Index DSTI je vo výške 38,7 %, čím by splňal podmienky NBS. Po zohľadnení nárastu úrokových sadzieb by tá po novom bola 2,95 % p. a. a mesačná splátka by bola vo výške 640,94 €.

⁷⁹ Po splnení podmienok programu Výhodný súčet je možnosť ju znížiť o maximálne 0,7 %

Výpočet zohľadňujúci nárast úrokovej sadzby:

$$DSTI = \frac{640,94 + 260}{2\,300 - 214,83 - 149,87} = 0,466$$

Nová hodnota DSTI, ktorú sme dostali po zohľadnení možného rastu úrokových sadzieb by bola 46,6 %, čo by spĺňalo jeho hodnotu do výšky 60 %. Za úver čerpaný prostredníctvom Tatra banky by celkovo zaplatili 176 211 €, čím by jej na úrokoch a poplatkoch zaplatili 23 211 €.

4.7.4. Závery porovnania

Na základe predchádzajúceho porovnania cien úverov poskytnutých za účelom kúpy nehnuteľnosti môžeme konštatovať, že za uvedených podmienok má najvýhodnejšiu ponuku Tatra banka. Ako môžeme vidieť v tabuľke 4, má najnižšie poplatky spojené s úverom a rovnako ponúka aj najnižší úrok. V porovnaní s VÚB by pár ušetril 9 283,80 € a v porovnaní so Slovenskou sporiteľňou by to bolo ešte viac, konkrétne 16 662,20 €.

Tabuľka 4. Porovnanie VÚB, Slovenskej sporiteľne a Tatra banky z hľadiska celkovej ceny úveru

	VÚB	Slovenská sporiteľňa	Tatra banka
Úroková sadzba	1,19 %	1,59 %	0,95 %
Poplatok za poskytnutie úveru	3 060 €	199 €	99 €
Poplatok za ohodnotenie nehnuteľnosti	160 €	160 €	150 €
Poplatok za vklad do katastra nehnuteľností	266 €	33 €	66 €
Splatená suma	185 494,80 €	192 873,20 €	176 211 €
Celkové náklady úveru	32 494,80 €	39 873,20 €	23 211 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Záver

Slovenský úverový trh je charakteristický tzv. „lacnými úvermi“. Za tie sú do veľkej miery zodpovedné nízke úrokové sadzby, ktoré v posledných rokoch stále viac prehlbujú svoje dno a patria k tým najnižším v rámci eurozóny. K významným udalostiam, ktoré výraznejšiemu zlacňovaniu dopomohli boli výhodné podmienky VÚB a následná reakcia konkurencie. Práve lacné úvery stáli za vysokým zvýšením objemu poskytnutých úverov v sledovanom období. Najviac sa na ňom podieľali tri najväčšie banky úverového trhu – Všeobecná úverová banka, Slovenská sporiteľňa a Tatra banka.

Z údajov o štruktúre úverov v týchto bankách môžeme povedať, že najviac rozvíjajúcim sa sektorom boli retailoví klienti, ktorých dominantnú časť tvoria domácnosti, teda obyvateľstvo. Práve výhodné úvery spôsobili, že zadlženosť obyvateľstva rástla rýchlym tempom, a tak bola NBS nútená prijať opatrenia na jej spomalenie. Výsledkom je obmedzovanie úverov, čo onedlho spôsobí neschopnosť čerpať nový úver pre obyvateľov, ktorým už je úver v súčasnosti poskytnutý.

Slovenský úverový trh je do veľkej miery vyčerpaný a jeho ďalší rast bude na strane obyvateľstva závisieť najmä od nových klientov. Z toho dôvodu sme sa rozhodli porovnať ponuky úverov s najväčším podielom na celkovo poskytnutom objeme v troch najväčších bankách slovenského úverového trhu. Výsledkom porovnania bolo, že v súčasnosti má najvýhodnejšiu ponuku v rámci týchto bánk Tatra banka, ktorá úvery poskytuje za najnižší úrok a rovnako si účtuje najnižšie poplatky.

Súčasnú situáciu na slovenskom úverovom trhu môžeme z historického porovnania zhrnúť z pohľadu klientov ako priaznivú v rámci nákladov spojených s úverom, no nepriaznivú z hľadiska regulácií zo strany NBS. Tie zabraňujú čerpať úver v požadovanej výške. Sťažuje to situáciu najmä mladým, ktorí majú zväčša nižší príjem a kvôli daným opatreniam si nemôžu dovoliť financovať nehnuteľnosť, hoci by to finančne zvládli. Na strane druhej sú však opatrenia zo strany NBS nevyhnutné, aby nedochádzalo k tak výraznému rastu zadlženosti, ako tomu bolo doposiaľ.

Zoznam citovanej použitej literatúry

Knihy, zborníky a monografie:

- 1) HORVÁTOVÁ, Eva a kol. *Operácie komerčných bánk : 1. časť*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2007. 160 s. ISBN 978-80-225-2386-8.
- 2) HORVÁTOVÁ, Eva a kol. *Operácie komerčných bánk*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2010. 308 s. ISBN 978-80-225-2928-0.
- 3) HORVÁTOVÁ, Eva. *Bankovníctvo*. Žilina : GEORG Žilina, 2009. 318 s. ISBN 978-80-89401-03-1.
- 4) CHOVANCOVÁ, Božena a kol. *Finančné trhy : nástroje a transakcie*. 2. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 664 s. ISBN 978-80-8168-330-5.
- 5) LEE, Susan. *Capital and Operating Lease : A Research Report* [online]. CreateSpace Publishing, 2003. 90 p. [cit. 2021-01-26]. ISBN 978-1503369405. Dostupné na: <http://files.fasab.gov/pdf/combinedleasev4.pdf>
- 6) MRÁZOVÁ, Žofia. *Ochrana práv veriteľov v obchodných záväzkových vzťahoch : Zborník príspevkov z V. študentského sympózia z obchodného práva* [online]. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. 118 s. [cit. 2021-01-26]. ISBN 978-80-8152-628-2. Dostupné na: https://www.upjs.sk/public/media/17624/zbornik_59.pdf
- 7) PINTER, Ľubomír. *Úverový proces a zabezpečovacie inštrumenty komerčných bánk*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2010. 81 s. ISBN 978-80-557-0080-9.
- 8) STANLEY, Renáta – BARČÁKOVÁ, Michaela. *Lízing v praxi : operatívny a finančný prenájom*. Bratislava : Iura Edition, 2013. 136 s. ISBN 978-80-8078-667-0.
- 9) TKÁČOVÁ, Daniela et al. *Finančné trhy a bankovníctvo*. Praha : Wolters Kluwer, 2017. 310 s. ISBN 978-80-7552-528-4.

Odborné a vedecké časopisy:

- 1) BELANOVÁ, Katarína. *Alternatívne zdroje financovania a ich využívanie v podmienkach SR* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava :

- Národná banka Slovenska, 2013, roč. 21, č. 3, s. 12-16 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2013/biatec_0313.pdf
- 2) CASTILLO, Leopoldo Laborda – SOTELSEK SALEM, Daniel. *Overdraft facility policy and firm's performance : An empirical analysis in Eastern European Union Industrial firms* [online]. In: *Journal of Business Economics and Management*. Vilnius : Vilnius Gediminas Technical University, 2013, vol. 14, no. 5, p. 886–902 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2029-4433. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/263118778_Overdraft_facility_policy_and_firm's_performance_An_empirical_analysis_in_Eastern_European_Union_Industrial_firms
 - 3) DVORNICKÝ, Igor. *Hypotekárny boom, motor alebo časovaná hrozba nášho hospodárstva?* [online]. In: *Revue sociálno-ekonomického rozvoja : Vedecký recenzovaný on-line časopis*. Bratislava : Katedra sociálneho rozvoja a práce, NHF EU v Bratislave, 2019, roč. 5, č. 1, s. 25-45 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2453-6148. Dostupné na: https://nhf.euba.sk/www_write/files/katedry/ksrp/2019/RSER_1-2019.pdf
 - 4) GOJANI, Skender. *The Loan Agreement* [online]. In: *European Academic Research*. Bucharest : European Academic Research, 2015, vol. 2, no. 11, p. 14325-14332 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2286-4822. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/314037046_The_Loan_Agreement
 - 5) IVASHINA, Victoria – LAEVEN, Luc – MORAL-BENITO, Enrique. *Loan types and the bank lending channel* [online]. In: *Working Paper Series*. Frankfurt am Main : European Central Bank, 2020, no. 2409, p. 1-48 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1725-2806. Dostupné na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp2409~79137cac1e.en.pdf>
 - 6) JÁNOŠOVÁ, Veronika. *Kontokorentný úver* [online]. In: *AnaFin : analýzy, financie, výkazy*. Bratislava : Verlag Dashöfer, 2014 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1339-3901. Dostupné na: <https://www.anafin.sk/33/kontokorentny-uver-uniqueiduchxzASYZNbZPksWr5xNIIwP5Dlrp76UI31khMfqWNI/?query=kontokorentn%FD%20%FAver&serp=1>
 - 7) JOSHI, Leela. *Expanding Scope for Forfeiting : A Boon for Indian Exporters with Special Reference to Small and Medium Enterprises* [online]. In: *Abhinav : national*

- monthly refereed journal of research in commerce and management. India : Abhinav Publication, 2017, vol. 6, no. 6, p 21-25 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2277-1166. Dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/752b/ccd0e2c7882c76919be0a5fba2c8caeb8ab4.pdf>
- 8) JURI, Alessandro. *Lending Values and Liquidity Risk* [online]. In: *Journal of Applied Finance & Banking*. Christchurch : Scienpress Ltd, 2014, vol. 4, no. 1, p. 209-241 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1792-6599. Dostupné na: http://www.scienpress.com/Upload/JAFB/Vol%204_1_12.pdf
 - 9) KERAČÍK, Jakub. *Krátky exkurz do oblasti spotrebiteľských úverov* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2015, roč. 23, č. 6, s. 17-18 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2015/06-2015/biatec_6_15_web.pdf
 - 10) KOŠŤÁLOVÁ, Zuzana. *Exploring Driving Forces of Household Debt in Slovakia* [online]. In: *Ekonomické rozhľady : vedecký časopis Ekonomickej univerzity v Bratislave*. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2019, roč. 48, č. 4, s. 399-414 [cit. 2021-01-26]. ISSN 0323-262X. Dostupné na: https://euba.sk/www_write/files/SK/ekonomicke-rozhlady/2019/er4_2019_kostalova_fulltext.pdf
 - 11) KRČMÁR, Matej. *Harmonizácia krytých dlhopisov na európskych trhoch* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2019, roč. 27, č. 6, s. 21-23 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2019/06-2019/biatec_2019_06Dec_web.pdf
 - 12) KRČMÁR, Matej. *Hypotekárne záložné listy verus kryté dlhopisy : Východiská harmonizácie legislatívneho rámca pre kryté dlhopisy* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2017, roč. 25, č. 3, s. 11-13 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2017/03-2017/Biatec_17_03_web.pdf
 - 13) KRČMÁR, Matej. *Hypotekárne záložné listy verus kryté dlhopisy II : Aktuálny stav legislatívneho rámca a dôvody jeho novelizácie* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2017, roč. 25, č. 5, s. 20-24

- [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2017/05-2017/Biatec_17_5_web.pdf
- 14) McCONNELL, John – SCHALLHEIM, James. *Valuation of asset leasing contracts* [online]. In: *Journal of Financial Economics*. North-Holland : Elsevier Science Publishers B.V., 1983, vol. 12, no. 2, p. 237-261 [cit. 2021-01-26]. ISSN 0304-405X. Dostupné na: <https://www.krannert.purdue.edu/faculty/mcconnell/publications/Valuation-of-asset-leasing-contracts.pdf>
- 15) NBS. *Štvrťročný komentár k politike obozretnosti na makroúrovni : Október 2020* [online]. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2020, s. 1-21 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2644-5492. Dostupné na: https://www.nbs.sk/img/Documents/Dohlad/Makropolitika/WEB_Stvrtrocny_komentar_2020_Oktober_verejna_verzia.pdf
- 16) PEČARIĆ, Mario – PERONJA, Ivan – MOSTARAC, Mislav. *Application of “Blockchain” and “Smart Contract” Technology in International Payments – the Case of Reimbursement Banks* [online]. In: *Scientific Journal of Maritime Research*. Rijeka : Faculty of Maritime Studies Rijeka, 2020, vol. 34, no. 1, p. 166-177 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1846-8438. Dostupné na: <https://hrcak.srce.hr/239169>
- 17) PETRJÁNOŠOVÁ, Božena. *Aktívne operácie komerčných bánk* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 1994, roč. 2, č. 6, s. 15-22 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: https://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok1994/BIATEC_6_1994.pdf
- 18) PICKERT, Jens. *Risk assessment of unsecured loans – example of entering a new market* [online]. In: *Central European Review of Economics and Management*. Wrocław : WSB University in Wrocław, 2017, vol. 1, no. 3, p. 45-65 [cit. 2021-01-26]. ISSN 2543-9472. Dostupné na: http://www.cerem-review.eu/wp-content/uploads/2017/09/cerem_1_3_art_02.pdf
- 19) PILCH, Ctibor. *Finančné trhy pre začiatočníkov : Bankové úvery a ostatné bankové operácie* [online]. In: *Finančné trhy : odborný mesačník pre teóriu a prax finančných trhov*. Bratislava : Derivát, 2006, č. 5 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1336-5711. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/index.php?PageID=374>

- 20) ROHLÍČKOVÁ, Jana – SMOLENOVÁ, Lucia. *Posilnenie ochrany dlžníka v spotrebiteľských úverových vzťahoch* [online]. In: *BIATEC : Odborný bankový časopis*. Bratislava : Národná banka Slovenska, 2018, roč. 26, č. 4, s. 9-11 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1335-0900. Dostupné na: http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2018/04-2018/biatec_18-4august_WEB.pdf
- 21) SHATALOVA, Elena. *Corporate Lending in Overdraft Mode: Determination of Limit and Criteria for Economic Justification* [online]. In: *Journal of Reviews on Global Economics*. Mississauga : Lifescience Global, 2018, vol. 7, p. 538-548 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1929-7092/18. Dostupné na: <https://ideas.repec.org/a/lif/jrgelg/v7y2018p538-548.html>
- 22) SCHWARZOVÁ, Mária. *Emisné operácie komerčných bánk Slovenskej republiky* [online]. In: *Finančné trhy : vedecký časopis*. Bratislava : Derivát, 2016, roč. 13, č. 1, s. 1-8 [cit. 2021-01-26]. ISSN 1336-5711. Dostupné na: <https://sekarl.euba.sk/arl-eu/sk/csg/?repo=eurepo&key=77366388406>

Ostatné elektronické zdroje

- 1) LEGĚŇ, Marek. *ECB uvoľňuje menovú politiku. Znižuje depozitnú sadzbu, obnovuje nákup dlhopisov* [online]. In: *Denník N*. 2019 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/minuta/1582596>
- 2) NBS.sk. *Dohľad nad významnými bankami, ktorý vykonáva priamo ECB v spolupráci s NBS* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/bankovnictvo/dohlad-nad-vyznamnymi-bankami-ktory-vykonava-priamo-ecb-v-spolupraci-s-nbs>
- 3) NBS.sk. *Úrokové sadzby ECB* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-trhy/urokove-sadzby/urokove-sadzby-ecb>
- 4) SLSP.sk. *Profil banky* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.slsp.sk/sk/informacie-o-banke/o-banke/profil-banky>
- 5) TASR. *Rast úverov sa spomalil. Dôvodom môže byť priveľa pôžičiek domácností* [online]. In: *TREND.sk*. 2019 [cit. 2021-03-19]. Dostupné na:

<https://www.trend.sk/spravy/rast-uverov-spomalil-dovodom-moze-byt-privela-poziciek-domacnosti>

- 6) TASR. *Sberbank sa zlíči s Prima bankou 1. augusta. Fúziu odklepla aj NBS* [online]. In: *Hospodárske noviny*. 2017 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/968332-sberbank-sa-zluci-s-prima-bankou-1-augusta-fuziu-odklepla-aj-nbs>
- 7) TATRABANKA.sk. *Profil banky* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.tatrabanka.sk/sk/o-banke/o-tatra-banke/>
- 8) TOMA, Branislav. *Výnimka na predschválené úvery sa končí* [online]. In: *Pravda*. 2018 [cit. 2021-03-19]. Dostupné na: <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/479156-vynimka-na-predschvalene-uvery-sa-konci/>
- 9) VUB.sk. *Profil banky* [online]. [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: https://www.vub.sk/o-banke/profil-banky/#tab_4

Legislatíva SR:

- 1) Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 13. novembra 2002 č. 20359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy.
- 2) Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 3) Zákon č. 373/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
- 4) Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Príloha č. 1 – Objem poskytnutých úverov podľa bánk

BANKA	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*
Československá obchodná banka	3 517 012	3 774 391	4 458 947	5 093 474	5 528 390	6 014 499	6 375 250		
ČSOB stavebná sporiteľňa	150 529	159 626	168 464	161 302	162 609	145 424	132 816		
OTP banka Slovensko	1 056 086	1 093 741	1 144 606	1 146 135	1 142 231	1 124 840	1 115 233		
Poštová banka	1 878 166	2 295 039	2 161 578	2 015 531	2 181 127	2 468 821	2 431 899		
Prima banka Slovensko	1 180 201	1 300 996	1 490 656	1 639 723	2 791 455	3 054 489	3 437 837		
Privatbanka	203 540	216 090	248 414	289 178	342 425	381 914	393 024		
Prvá stavebná sporiteľňa	1 936 138	1 935 093	2 021 508	2 073 117	2 167 575	2 227 112	2 238 495		
Sberbank	1 426 451	1 584 757	1 332 207	1 067 397					
Slovenská sporiteľňa	7 221 256	8 142 383	9 414 716	10 296 363	11 758 950	12 817 438	13 826 416	14 919 673	16 203 195
Slovenská záručná a rozvojová banka	344 818	342 568	344 409	307 964	287 131	286 675	358 758		
Tatra banka	6 447 388	7 048 445	7 751 892	8 177 739	9 140 972	9 837 025	10 757 027	11 354 117	12 064 528
Všeobecná úverová banka	7 159 983	7 752 189	8 553 701	10 188 485	11 487 518	13 324 663	14 078 141	15 364 646	16 608 135
Wüstenrot stavebná sporiteľňa	183 141	199 577	217 321	234 767	299 961	348 341	370 385		
SPOLU	32 704 709	35 844 895	39 308 419	42 691 175	47 290 344	52 031 241	55 515 281	59 430 860	63 315 570